

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΛΙΑΤΗ	ΛΙΑΤΗ	16.01.2013	BAIS0116.ML1

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΕ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Α΄

ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ,

ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΑΔΙΟΡΘΩΤΑ

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

(Άρθρο 40 παρ.1 του Κ.τ.Β.)

Στην Αθήνα σήμερα, 16 Ιανουαρίου 2013, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10.35΄, στην Αίθουσα «Προέδρου Γιάννη Νικ. Αλευρά» (151) του Μεγάρου της Βουλής, συνεδρίασε η Ειδική Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, υπό την προεδρία της Προέδρου αυτής, κυρίας Αικατερίνης Παπακώστα - Σιδηροπούλου, με θέμα ημερήσιας διάταξης: Ενημέρωση των μελών της επιτροπής από την Συνήγορο του Πολίτη, κυρία Καλλιόπη Σπανού και τους Βοηθούς Συνηγόρους, για ζητήματα που σχετίζονται με τους Ρομά.

Στην Επιτροπή παρέστησαν οι κύριοι Βασίλειος Καρύδης, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη, Ιωάννης Σαγιάς, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Ποιότητα Ζωής), Γεώργιος Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού). Η Πρόεδρος της Επιτροπής, αφού διαπίστωσε την ύπαρξη απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης και έκανε την α΄ ανάγνωση του καταλόγου των μελών της Επιτροπής. Παρόντες ήταν οι Βουλευτές κ.κ.:

Π/φος ΛΙΑΤΗ	Δ/φος ΛΙΑΤΗ	Ημερομηνία 16.01.2013	Όνομα αρχείου BAIS0116.ML1

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, καλημέρα σας, ξεκινάει η συνεδρίαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η ενημέρωση θα περιληφθεί και στο πόρισμα, το οποίο τελικώς η επιτροπή, όπως είναι εξουσιοδοτημένη σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, θα κατατέσει, προκειμένου τα θέματα που μας αφορούν ως ατζέντα της θεματολογίας, να τεθούν υπ' όψιν της εθνικής αντιπροσωπείας και στη συνέχεια προς την κυβέρνηση.

Το λόγο έχει η κυρία Σπανού.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΣΠΑΝΟΥ(Συνήγορος του Πολίτη):Κυρία πρόεδρε και κύριοι βουλευτές, σας ευχαριστούμε για την πρόσκληση. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του Συνηγόρου του Πολίτη είναι και η ενημέρωση της Βουλής και των ειδικών επιτροπών της για διάφορα θέματα, τα οποία ασχολείται ο Συνήγορος του Πολίτη. Είναι μια ευκαιρία για μας να σας εκθέσουμε τα προβλήματα που παρατηρούνται μέσα από τις αναφορές και βεβαίως τις κατευθύνσεις στις οποίες έχει κινηθεί η δραστηριότητα μας.

Ειδικότερα στα θέματα που αφορούν τους Ρομά, ο Συνήγορος του Πολίτη από την αρχή της λειτουργίας του έχει ασχοληθεί και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει εκτείνονται σε όλο το φάσμα της διοικητικής δράσης. Θυμίζω ότι ο Συνήγορος του Πολίτη έχει και με βάση κοινοτικές οδηγίες την αρμοδιότητα για την προώθηση της ίσης μεταχείρισης και την καταπολέμηση των διακρίσεων, μεταξύ άλλων και για θέματα εθνοτικής και φυλετικής καταγωγής και σ' αυτό το πλαίσιο έχει και υποχρέωση να ενημερώνει την Ε.Ε. μέσα από ετήσιες εκθέσεις για τα θέματα των διακρίσεων.

Το πλαίσιο λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη είναι η εθνική νομοθεσία και οι διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας. Βεβαίως, στο εσωτερικό της χώρας πολύ σημαντικό είναι το ζήτημα της διατήρησης της κοινωνικής συνοχής και ειρήνης, μέσα από την προσπάθεια για κοινωνική ένταξη αυτής της ευπαθούς ομάδας.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΟΓΚΑΛΑ	ΡΟΓΚΑΛΑ	16.1.2013	BBIS0116.MR1

(Συνέχεια ομιλίας κυρίας Καλλιόπης Σπανού, Συνηγόρου του Πολίτη)

Τα θέματα, τα οποία αφορούν Ρομά, αγγίζουν όλο το φάσμα της διοικητικής δράσης, όπως την αστική και δημοτική κατάσταση, την κοινωνική ασφάλιση, την πρόνοια, τη στέγαση, την εκπαίδευση, την κατάρτιση, την επαγγελματική δραστηριότητα, την αστυνόμευση. Είναι, λοιπόν, όλο το φάσμα της διοικητικής δράσης. Παρόλα αυτά, κρίσιμα και κεντρικά θέματα είναι το θέμα της εγκατάστασης και στεγαστικής αποκατάστασης και, δεύτερον, η εγγραφή τους στα δημοτολόγια, που αποτελεί προϋπόθεση για σειρά όχι μόνο δικαιωμάτων, αλλά και υποχρεώσεων και, άρα, την ένταξή τους στη νομιμότητα. Πολύ συχνά διάφορες πολιτικές, που έχουν αναπτυχθεί γι' αυτή την ομάδα, έχουν βρει τα όριά τους στην έλλειψη μιας τέτοιας καταγραφής και της δημοτολογικής τακτοποίησης.

Επίσης, σημαντικό είναι και το θέμα, βέβαια, της μεταβλητότητας της κατοικίας, που είναι συνυφασμένο με την συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα. Δεν είναι τυχαίο ότι, εκείνοι οι Έλληνες, οι οποίοι είναι οι, πλέον, κοινωνικά ενταγμένοι, είναι και καταγεγραμμένοι και στα δημοτολόγια. Δηλαδή, βλέπει κανείς ότι, αυτές οι δύο πλευρές του θέματος είναι πολύ στενά συνυφασμένες. Μάλιστα, στο επίπεδο της νομιμότητας πολλές φορές η έλλειψη τέτοιας δημοτολογικής τακτοποίησης και εγγραφής δημιουργεί προβλήματα, όταν, για παράδειγμα, αδυνατούν να επιδείξουν ταυτότητα και εξ αυτού του λόγου θέλουν να εμφανίζονται στο αστυνομικό τμήμα κ.λπ..

Επίσης, η ύπαρξη καταγραφής συγκεκριμένης διεύθυνσης είναι προϋπόθεση ότι έχουν άλλα δικαιώματα και επηρεάζει πάρα πολύ βέβαια και την σχολική ένταξη. Αυτό, λοιπόν, τώρα, που παρατηρεί ο Συνηγόρος του Πολίτη όλα αυτά τα χρόνια, είναι, γενικώς, ότι, ενώ γίνονται κατά καιρούς κάποιες προσπάθειες, αυτές μένουν στη μέση, κάπου ατονούν και παραμένουν σε εκκρεμότητα και τα προβλήματα αυτά, που παραμένουν σε εκκρεμότητα, καταλήγουν στην ουσία σε επιδείνωση μιας προβληματικής κατάστασης. Βλέπουμε, λοιπόν, από στασιμότητα έως επιδείνωση της κατάστασης. Πολλές φορές οι αρμόδιες αρχές δεν βάζουν τη λήψη των επιβεβλημένων μέτρων, με αποτέλεσμα αυτή η παράλειψη, αυτή η αδράνεια, τελικά, να διογκώνουν το πρόβλημα.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΟΓΚΑΛΑ	ΡΟΓΚΑΛΑ	16.1.2013	BBIS0116.MR1

Επίσης, ο σχεδιασμός και ο συντονισμός των πολιτικών ενσωμάτωσης πάσχει, διότι, απ' ό τι φαίνεται, είναι μάλλον αποσπασματικός και αναποτελεσματικός. Τα προβλήματα αφορούν, από την μια πλευρά, την ίδια την κοινότητα των Ρομά, τα προβλήματα που έχουν οι ίδιοι, τα δικαιώματά τους και, βεβαίως, την ποιότητα ζωής τους, αλλά, από την άλλη πλευρά, αφορούν και τις οχλήσεις που υφίστανται τρίτοι, θιγόμενοι, λόγω της συμβίωσής τους με τους πληθυσμούς αυτούς.

Άρα, το θέμα των Ρομά έχει δύο όψεις και οι αναφορές προς το Συνήγορο προέρχονται και από αυτές τις δύο πληθυσμιακές ομάδες είτε από τους ίδιους είτε από αυτούς, οι οποίοι υφίστανται τα προβλήματα της ελλιπούς αντιμετώπισης θεμάτων.

Δυστυχώς, έχουμε αυξανόμενα προβλήματα κοινωνικής πόλωσης και συγκρούσεων, πολλές φορές έχουμε μια ολιγωρία των δικωκτικών αρχών στον εντοπισμό των δραστών συγκεκριμένων παράνομων πράξεων, πράγμα το οποίο συμβάλλει στο να δαιμονοποιείται ένας ολόκληρος πληθυσμός, ο οποίος σε κάθε περίπτωση δεν είναι ενιαίος.

Αυτό, λοιπόν, σημαίνει ότι ο στόχος πρέπει να είναι η προστασία των δικαιωμάτων και των ιδίων των Ρομά και εκείνων των πολιτών των οποίων τα δικαιώματα θίγονται ή επηρεάζονται από τις συνθήκες, που επικρατούν στην ευρύτερη περιοχή.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΧΟΝΔΡΕΛΛΗΣ	ΣΑΜΑΡΑΣ	16.1.13	BCIS0116.XII

(Συνέχεια ομιλίας κυρίας ΚΑΛΛΙΟΠΗΣ ΣΠΑΝΟΥ, Συνηγόρου του Πολίτη)

Επιγραμματικά και στη συνέχεια οι βοηθοί συνήγοροι ανάλογα με το αντικείμενο με το οποίο ασχολούνται ιδιαιτέρως θα πουν περισσότερα. Ενδεικτικά έχουμε τα προβλήματα που προκύπτουν από ρυπογόνες παράνομες βιοποριστικές δραστηριότητες όπως είναι η καύση καλωδίων και άλλες. Επίσης η γενικότερη ρύπανση που εμφανίζεται στους καταυλισμούς και πέριξ αυτών, ελλείπει έργων υποδομής. Εδώ η αρμοδιότητα ανήκει κυρίως στην Αυτοδιοίκηση. Ακόμα το ζήτημα της κατάληψης ιδιωτικών ή δημόσιων εκτάσεων και η πίεση για αποβολή βίαια των οικισμών των Ρομά από τους συγκεκριμένους οικισμούς. Παράλληλα οι ιδιώτες αισθάνονται ότι δεν προστατεύεται η περιουσία τους από το κράτος. Γενικότερα μπορεί να εμφανίζεται και μια διακριτική μεταχείριση, διότι μπορεί να επιβάλλονται ιδιαίτερα υψηλά πρόστιμα σε αυτές τις περιπτώσεις, ενώ σε άλλες περιπτώσεις μπορεί να υπάρχει πιο επιεικής μεταχείριση.

Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται για τη φοίτηση των παιδιών στα σχολεία, διότι είναι και το πρώτο βήμα για την κοινωνική ένταξη αυτών των πληθυσμών. Εδώ συναντούμε σημαντικές δυσκολίες.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ – ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο κ. Καρύδης.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΡΥΔΗΣ (Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη – Κύκλος Ποιότητας Ζωής): Κυρία Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές πράγματι η κυρία Σπανού σκιαγράφησε συνοπτικά και ουσιαστικά τις βασικές παραμέτρους του σύνθετου ζητήματος. Εγώ είμαι επικεφαλής του κύκλου των δικαιωμάτων του ανθρώπου και έχουμε συστήσει το τελευταίο διάστημα στο Συνήγορο του Πολίτη μια μικτή διακυκλική Επιτροπή που αφορά τα δικαιώματα του ανθρώπου στα οποία θα αναφερθώ στη συνέχεια συνοπτικά. Για την ποιότητα ζωής και το περιβάλλον θα μιλήσει ο κ. Σαγιάς και για τα δικαιώματα του Παιδιού

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΧΟΝΔΡΕΛΛΗΣ	ΣΑΜΑΡΑΣ	16.1.13	BCIS0116.XII

θα μιλήσει ο κ. Μόσχος. Έτσι θα μπορέσουμε να έχουμε μια συνθετική ολιστική ιδεατά προσέγγιση στο συνολικό σύνθετο και αντιφατικό αυτό πεδίο.

Η προσπάθειά μας είναι να αποτιμήσουμε μέσα από την ίδια την εμπειρία των δραστηριοτήτων του Συνηγόρου του Πολίτη ο οποίος από την δημιουργία του το 1999, αλλά ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια και μετά την ανάληψη και της ειδικής αρμοδιότητας για την καταπολέμηση των διακρίσεων από το 2005 και μετά, παρακολουθεί και ασχολείται συστηματικά με το ζήτημα των Ρομά σε όλες τις εκφάνσεις του και με τη διαχείριση ατομικών υποθέσεων, αλλά και βάση της γενικής του αρμοδιότητας αυτεπάγγελτης έρευνας γενικότερων προβλημάτων. Έτσι έχουμε επισκεφτεί καταυλισμούς και πολλές πόλεις. Επίσης έχουμε μιλήσει με τους τοπικούς φορείς και κατά το δυνατόν με τους ίδιους τους Ρομά και τους φερόμενους συνήθως ως εκπροσώπους τους.

Προσπαθούμε να διαμορφώσουμε μια συνοπτική εικόνα και η προσπάθειά μας είναι μέσα από την εμπειρία των δικών μας δραστηριοτήτων να αποτιμήσουμε τα αποτελέσματα της προηγούμενης εθνικής στρατηγικής, δηλαδή δεκαετούς δράσης της πολιτείας που τελείωσε το 2008 και να προσπαθήσουμε κατά το δυνατόν να διαμορφώσουμε συγκεκριμένες προτάσεις στη βάση της αρνητικής πείρας, αλλά και της θετικής όπου υπάρχει για την αποτελεσματική υλοποίηση της εθνικής στρατηγικής μέχρι το 2020, όπως έχει τεθεί ως γενικό περίγραμμα.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΧΟΝΔΡΕΛΛΗΣ	ΣΑΜΑΡΑΣ	16.1.13	BCIS0116.XI1

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΑΥΓΕΡΑΝΤΩΝΗ		16.1.2013	BDIS0116.AY1

Συνέχεια ομιλίας κ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΡΥΔΗ, Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη

Από κει και πέρα στο ειδικότερο πεδίο των δικαιωμάτων, μας απασχολεί το θέμα της αστικής κατάστασης. Υπάρχουν πολλές φορές προβλήματα καταγραφής των πληθυσμών και ιδίως εγγραφή στο δημοτολόγιο παιδιών. Αυτό πρέπει να τελειώσει με κάποιο τρόπο, με την έννοια ότι δεν μπορούν να υπάρχουν τμήματα του πληθυσμού αόρατα για την πολιτεία. Προσक्रούει όμως σε ζητήματα νομιμότητας και γραφειοκρατικών εμπλοκών. Έχουμε διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις και θεωρούμε ότι αυτή η ειδική έκθεση μέχρι το Πάσχα θα δημοσιοποιηθεί και θα τεθεί φυσικά υπόψη σας. Φαίνεται ότι χρειάζονται ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις στο πεδίο αυτό για αυτή την ευάλωτη κοινωνική ομάδα.

Το άλλο κρίσιμο ζήτημα που ήδη αναφέρθηκε είναι το θέμα της εγκατάστασης. Έχουμε διάφορες μορφές εγκατάστασης για κάθε μία από τις οποίες δημιουργούνται επίσης νομικές περιπλοκές και γραφειοκρατικές εμπλοκές, όπως για παράδειγμα σταθερή μεν εγκατάσταση αλλά με αυθαίρετη δόμηση. Εδώ μπαίνουν ζητήματα ένταξης στα σχέδια πόλεων, δημιουργούνται προβλήματα ως προς την εφαρμογή γιατί δεν υπάρχουν τίτλοι κ.λπ.. Αλλού έχουμε καταυλισμούς, πρόχειρες εγκαταστάσεις είτε σε δημόσιες είτε σε ιδιωτικές εκτάσεις. Εδώ λοιπόν έχουμε το ζήτημα της προστασίας των βασικών δικαιωμάτων των πληθυσμών των Ρομά, όμως και την προστασία του δικαιώματος της ιδιοκτησίας ιδιωτών που ενδεχομένως δεν μπορούν να την αξιοποιήσουν στο βαθμό που δεν επιτρέπει η γνωστή Υπουργική Απόφαση τη βίαιη αποβολή χωρίς πρόβλεψη έστω προσωρινής μετεγκατάστασης. Απαιτείται συστηματική δουλειά και διευκρίνιση αρμοδιοτήτων γιατί με όλη αυτή τη μεταρρύθμιση έχει δημιουργηθεί μια σύγχυση που καταλήγει σε μια, υπό την ευρεία έννοια, αρνησιδικία, στο βαθμό που έχουν και πολιτικό κόστος τέτοιου τύπου πρωτοβουλίες και αποφάσεις. Πάντως πάλι με έναν τρόπο κατά κατηγορία, αφού προσδιοριστούν τα προβλήματα, οι εμπλοκές και τα νομοθετικά κενά, θα πρέπει να προχωρήσει γρήγορα ο εξορθολογισμός αυτού του ζητήματος που είναι ένα από τα κρισιμότερα για την κοινωνική επανένταξη.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΑΥΓΕΡΑΝΤΩΝΗ		16.1.2013	BDIS0116.AY1

Συνδεδεμένο με αυτό, αντιλαμβάνεστε και γνωρίζετε από την πολιτική και την κοινωνική σας πείρα, είναι το ζήτημα των κοινωνικών εντάσεων που λαμβάνουν χώρα κατά καιρούς σε διάφορες περιοχές και πόλεις της χώρας. Φοβάμαι ότι το τελευταίο διάστημα με ένα κάπως πιο συστηματικό τρόπο αυτό το ζήτημα επιχειρείται να γίνει αντικείμενο πολιτικής εκμετάλλευσης, με μια κοινωνική επικινδυνότητα στο βαθμό που καταγράφουμε αύξηση των περιστατικών εντάσεων μεταξύ Ρομά και του λοιπού πληθυσμού και ιδίως αύξηση της έντασης αυτών των περιστατικών. Παρατηρείται δηλαδή μια κλιμάκωση, χωρίς αυτό πάντα να τεκμηριώνεται αντικειμενικά τουλάχιστον στα καταγεγραμμένα στοιχεία που ενδεικτικά έχουμε ζητήσει ορισμένες φορές από τις τοπικές αστυνομικές αρχές, ως προς την συνολική εμπλοκή ή θεωρούμενη ως μεγάλη εμπλοκή Ρομά στην παραβατικότητα. Αυτό συνήθως δεν τεκμηριώνεται στη βάση στοιχείων. Επομένως, μάλλον μιλάμε για μια στερεοτυπική αρνητική απεικόνιση αυτών των πληθυσμών, που βασίζεται και σε συνήθειες, σε ρυπογόνες δραστηριότητες, οχλήσεις θορύβου κ.λπ. και κάποια μικροπαραβατικότητα, συνήθως κατά της ιδιοκτησίας, από ανήλικους που όμως δεν συνιστά κάποια πραγματική κοινωνική απειλή, όπως μερικές φορές εμφανίζεται να εκλαμβάνεται από κάποιες πλευρές ασυνείδητα ή και συνειδητά. Στο σημείο αυτό φυσικά οι αστυνομικές αρχές οφείλουν να αναπτύξουν έναν ειδικό αστυνομικό σχεδιασμό προσαρμοσμένο στις τοπικές συνθήκες, έτσι ώστε και η δαιμονοποίηση των πληθυσμών Ρομά και η θυματοποίησή τους στη συνέχεια, υπό τη στενή ή την ευρεία έννοια, να αποφευχθεί, αλλά βεβαίως και το δικαίωμα του συνολικού πληθυσμού στην ασφάλεια και στην ήρεμη καθημερινότητα να επιδιωχθεί.

Μεταξύ των προτάσεων που επεξεργαζόμαστε αυτή τη στιγμή και πολύ σύντομα ελπίζω να τεθούν υπόψη σας, είναι ότι θεωρούμε ως απαραίτητη τη δημιουργία νέου συντονιστικού οργάνου, φορέα ή επιτροπής, για την εποπτεία όλων των θεμάτων που αφορούν τους Ρομά. Είναι η κατάρα της ελληνικής διοίκησης η αποσπασματικότητα και η επικάλυψη ευθυνών. Θα πρέπει σίγουρα ένα συντονιστικό όργανο να εποπτεύει και να σχεδιάζει μεσομακροπρόθεσμη στόχευση. Άμεση θέσπιση κανονιστικών πράξεων και αποστολή εγκυκλίων οδηγιών σχετικά με την αποσαφήνιση αρμοδιοτήτων μεταξύ δήμων, περιφερειών και αποκεντρωμένων διοικήσεων, έτσι ώστε να προσδιοριστούν τα αναγκαία μέτρα και το ποιος είναι επιφορτισμένος να τα λάβει και να λογοδοτήσει για αυτά. Υπάρχουν

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΑΥΓΕΡΑΝΤΩΝΗ		16.1.2013	BDIS0116.AY1

και μια σειρά άλλα ζητήματα που ίσως κατά τη συζήτηση, με τις ερωτήσεις σας θα μας δοθεί η ευκαιρία να αναπτύξουμε περισσότερο.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής):
Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Καρύδη.

Το λόγο έχει ο κ. Ιωάννης Σαγιάς, ο οποίος ως Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη ασχολείται με τα θέματα του Κύκλου Ποιότητας Ζωής και θα μας ενημερώσει για την ποιότητα ζωής της κοινωνικής ομάδας για την οποία συζητούμε σήμερα, δηλαδή, τους Ρομά.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΓΙΑΣ [Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη (Κύκλος Ποιότητας Ζωής)]: Τα περισσότερα από τα ζητήματα που ως Συνήγορος του Πολίτη έχουμε αντιμετωπίσει ήδη τέθηκαν αρκετά αναλυτικά από τους προλαλήσαντες και από την κα Σπανού και από τον κ. Καρύδη.

Θα ήθελα να σταθώ περισσότερο στο τι βλέπουμε μέσα από τις αναφορές και τρίτων, αλλά και των ίδιων των Ρομά και να συσχετίσω και να εξάρω την πολύ σοβαρή αλληλοτροφοδοτούμενη διαδικασία, μεταξύ αυτού που αναφέρθηκε προηγουμένως, του κοινωνικού αποκλεισμού, με το χωρικό τους αποκλεισμό, το χωρικό αποκλεισμό των ομάδων που εγκαθίστανται σε διάφορες περιοχές της χώρας.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΓΑΡΔΙΚΑ	ΓΑΡΔΙΚΑ	16.1.2012	BEIS0116.GV1

(Συνέχεια ομιλίας κυρίου ΙΩΑΝΝΗ ΣΑΓΙΑ, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη)

Είναι γνωστό ό,τι η βασική μέριμνα της Πολιτείας είναι να προσπαθεί - είναι γνωστό ότι σε διάφορα επίπεδα η ελληνική πολιτεία προσπαθεί - να μετριάσει τόσο τον κοινωνικό αποκλεισμό όσο και να αποφύγει την δημιουργία γκέτο. Ο Συνήγορος του Πολίτη, όχι μόνον στον κύκλο ποιότητας ζωής όπως προαναφέρθηκε, εστιάζει στο ζήτημα των ρυθμίσεων εκείνων που αφορούν τις εγκαταστάσεις, δηλαδή τον χωρικό σχεδιασμό - δηλαδή, πολεοδομικό και χωροταξικό σχεδιασμό - τόσο για τους καταυλισμούς ή και σε πολλές περιπτώσεις οικισμούς Ρομά, όσο και για την σχέση αυτών των οικισμών με την ευρύτερη περιοχή στην οποία εντάσσονται.

Ένα από τα κύρια προβλήματα που έχουμε δει και βεβαίως, είναι γνωστό και από άλλες υποθέσεις που δεν αφορούν περιπτώσεις Ρομά, όμως, εδώ, το πρόβλημα είναι ποιο όξυμένο. Η πολυπλοκότητα και οι δυσκαμψίες και οι ακαμψίες στην διαδικασία ένταξης περιοχών στο λεγόμενο σχέδιο πόλεως και τον τελευταίο καιρό - τα τελευταία χρόνια η έλλειψη πόρων για αυτές τις εντάξεις, δημιουργεί τεράστια προβλήματα. Το κυριότερο όμως είναι ό,τι στις περισσότερες περιπτώσεις οι καταυλισμοί - οι οικισμοί Ρομά, δεν υπόκεινται σε καμία ρύθμιση και η πολιτεία, δηλαδή οι περιφερειακοί και τοπικοί άρχοντες, δεν έχουν κάποιο πραγματικό σχέδιο ένταξης ή ρύθμισης αυτών των οικισμών.

Βεβαίως, ο κ. Καρύδης, ανέφερε ότι υπάρχουν αντικειμενικά προβλήματα, δηλαδή ιδιοκτησίες, καταπατήσεις, αυθαιρεσίες κ.λπ. που εμποδίζουν αυτή την άμεση ρύθμιση, όμως η παντελής απουσία προσπαθειών ένταξης αυτών σε κάποιον χωρικό πολεοδομικό χωροταξικό σχεδιασμό οξύνει το πρόβλημα. Έτσι, δεν έχουμε την δυνατότητα να παρασχεθούν οι βασικές υποδομές, όπως η ύδρευση, η αποχέτευση και πολλές φορές έχουμε και πρόβλημα με το ρεύμα - εντάσσεται και σε αυτό το πρόβλημα του χωρικού σχεδιασμού - και αυτό είναι ένα γεγονός που οδηγεί αφενός μεν στην εξάπλωση αυτών των οικισμών με τρόπο αυθαίρετο και επίσης επιτρέπει την συγκέντρωση σε αυτούς τους οικισμούς όλων αυτών των δραστηριοτήτων που δημιουργούν τις περιβαλλοντικές οχλήσεις.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΓΑΡΔΙΚΑ	ΓΑΡΔΙΚΑ	16.1.2012	BEIS0116.GV1

Μία τέτοια εικόνα, λοιπόν, δημιουργεί επιπτώσεις τόσο στους ίδιους και που αυτές πάρα πολλές φορές είναι προβληματικές όσον αφορά και την δική τους δημόσια υγεία και τις συνθήκες διαβίωσής τους αλλά και στους γείτονές τους, όπου πάρα πολλές φορές είναι αρκετά κοντά τους, δηλαδή δεν είναι οι καταυλισμοί Ρομά μόνον στα περιθώρια και στα όρια της πόλης, γιατί σε πολλές περιπτώσεις είναι μέσα σε θεσμοθετημένους οικισμούς - σε περιοχές που δεν έχουν ενταχθεί ακόμη στο σχέδιο πόλεως.

Ένα ακόμη πρόβλημα από την έλλειψη του σχεδιασμού, είναι, το πώς αντιμετωπίζει η πολιτεία ή οι αρμόδιες υπηρεσίες την κατάληψη αυτών των δημόσιων ή ιδιωτικών χώρων. Εκεί, δεν είναι μόνον η συνολική ρύθμιση και η έλλειψη πόρων, αλλά ένα τεράστιο πρόβλημα αλλαγής χρήσης, από κοινόχρηστοι χώροι θα πρέπει με κάποιο τρόπο να γίνουν χώροι κατοικίας. Αυτό σημαίνει εισφορά σε γη και χρήμα, σημαίνει πολεοδομικές μελέτες εφαρμογής, δηλαδή μία σειρά από διαδικασίες που είναι και χρονοβόρες και δαπανηρές αλλά και πολύπλοκες τόσο για τους ίδιους τους εμπλεκόμενους πολίτες όσο και για τους υπόλοιπους τους οποίους επηρεάζει αυτή η ένταξη στο σχέδιο και η ρύθμιση.

Στο Συνήγορο του Πολίτη, αυτό που έχουμε κάνει και το ανέφερε και η κυρία Σπανού και ο κ. Καρύδης, είναι μια προσπάθεια αφενός μεν της καταγραφής των προβλημάτων και αποτίμησης της συμβολής της εθνικής δράσης για την αποκατάσταση των Ρομά του εθνικού σχεδίου και κοιτάμε στο κομμάτι που αφορά τη χωρική διάσταση να δούμε πως θα βρεθούν τα κονδύλια και ποιες είναι οι απαραίτητες ρυθμίσεις ή ποια είναι τα βήματα που πρέπει να γίνουν για την στεγαστική αποκατάσταση των εξαιρετικά ευάλωτων ομάδων αυτών αλλά και την βελτίωση των υποδομών εκεί που μένουν.

Δεν θέλω να μπω σε περισσότερες λεπτομέρειες και σε ότι αφορά τα επιμέρους μέτρα, γιατί αφενός μεν είναι σε επεξεργασία και αφετέρου δεν θα ήθελα να σας κουράσω περισσότερο αλλά στις ερωτήσεις που θα θέσετε μπορώ να εξειδικεύσω κάποια από όλα αυτά, αλλά θα ήθελα να τονίσω ότι το λεγόμενο πολεοδομικό πρόβλημα είναι αυτό που βρίσκετε τις περισσότερες φορές πίσω από την όξυνση του κοινωνικού αποκλεισμού των ομάδων αυτών, την περεταίρω περιθωριοποίησή τους και που αυτό είναι ένα γεγονός που με την σειρά του εντείνει τόσο την διαφοροποίηση των ομάδων αυτών από τον υπόλοιπο πληθυσμό όσο και τις αντιπαραθέσεις τους. Η διεκδίκηση δημόσιων χώρων από πολίτες οι

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΓΑΡΔΙΚΑ	ΓΑΡΔΙΚΑ	16.1.2012	BEIS0116.GV1

οποίοι ήδη έχουν κατοικίες που είναι σε έναν οικισμό ενώ παράλληλα αυτός ο χώρος διεκδικείται και για χώρο κατοικίας από τους Ρομά, είναι ένα κλασσικό παράδειγμα που πάρα πολλές φορές έχουμε συναντήσει, όπως, επίσης, και τα γνωστά ή οι γνωστές δραστηριότητες που προαναφέρθηκαν με την καύση καλωδίων σε δημόσιους ή και ιδιωτικούς πολλές φορές χώρους και που αυτό είναι αποτέλεσμα έλλειψης ρύθμισης χώρων που μπορούν να υποδεχτούν αυτές τις δραστηριότητες.

Αυτά σε ό,τι αφορά τα ζητήματα που άπτονται τις δραστηριότητες των θεματικών της ποιότητας ζωής στον Συνήγορο του Πολίτη και είμαι στην συνέχεια στην διάθεσή σας για οτιδήποτε περισσότερο θα θέλατε να σας αναφέρουμε.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Σας ευχαριστούμε πολύ, κύριε Σαγιά, για την πολύτιμη τοποθέτησή σας για τον κύκλο ποιότητα ζωής.

Το λόγο έχει ο κ. Μόσχος, Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη που έχει τον ιδιαίτερα ευαίσθητο τομέα του Κύκλου των Δικαιωμάτων του Παιδιού και που θα μας ενημερώσει για το ζήτημα αυτό, δηλαδή σε ότι αφορά τα παιδιά των Ρομά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (Βοηθός συνήγορος του Πολίτη – Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού): Σας ευχαριστώ πολύ, κυρία Πρόεδρε. Κυρίες και κύριοι βουλευτές, πραγματικά το θέμα της άσκησης δικαιωμάτων των παιδιών Ρομά, είναι ένα ιδιαίτερα ευαίσθητο - κρίσιμο θέμα και έρχεται μπροστά σε όλους μας πάρα πολύ συχνά, βλέποντας παιδιά να επαιτούν ή να βρίσκονται σε συνθήκες ζωής τελείως ακατάλληλες αλλά είναι οπωσδήποτε συνδεδεμένο απόλυτα με όσα ανέφεραν οι συνάδελφοι, δηλαδή με την άσκηση γενικότερα δικαιωμάτων των κοινοτήτων Ρομά. Δηλαδή, συνθήκες ζωής, εγκατάσταση, εγγραφή στα δημοτολόγια, κάλυψη υγειονομικών αναγκών κ.λπ..

Εμείς στο δικό μας το τμήμα έχουμε ασχοληθεί ειδικότερα, βεβαίως με το θέμα των παιδιών και κατεξοχήν με το θέμα της σχολικής φοίτησης και κάλυψης, βεβαίως, όλων των

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΓΑΡΔΙΚΑ	ΓΑΡΔΙΚΑ	16.1.2012	BEIS0116.GV1

περιφερειακών αναγκών των παιδιών και θα μοιραστώ μαζί σας και κάποιες διαπιστώσεις μας αλλά και προτάσεις μας, μέσα από αυτή την εμπειρία μας.

Θα ήθελα να πω καταρχάς ό,τι το 2012 που ο Συνήγορος του Πολίτη υπέβαλλε και προς την Επιτροπή Δικαιωμάτων του Παιδιού του Ο.Η.Ε., έκθεσή του, σχετικά με τις παρατηρήσεις μας για την εφαρμογή των δικαιωμάτων του παιδιού στην Ελλάδα από το 2003 μέχρι το 2011, περιλάβαμε ένα κεφάλαιο και για τα ζητήματα που αφορά και τα παιδιά Ρομά και βεβαίως, και η Επιτροπή Δικαιωμάτων του Παιδιού, στις συστάσεις της μέσα από τις καταληκτικές παρατηρήσεις που εκδόθηκαν το καλοκαίρι και μεταφράστηκαν από τον Συνήγορο του Πολίτη, περιλαμβάνουν ειδικές συστάσεις που αφορούν την υποστήριξη της εγγραφής και φοίτησης των παιδιών Ρομά. Θα αναφερθώ, ίσως λεπτομερέστερα στην συνέχεια.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΠΕΤΡΟΥ	ΠΕΤΡΟΥ	16.1.2013	BFIS0116.AP1

(Συνέχεια ομιλίας κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΙΧΟΥ, Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη (Κύκλος
Δικαιωμάτων του Παιδιού)

Ξέρουμε ότι έχουν γίνει ιδιαίτερες προσπάθειες από τη Διοίκηση και ότι τα θέματα δεν είναι καθόλου απλά. Έχουν εκδοθεί εγκύκλιοι, έχουν γίνει προσπάθειες, υπάρχει στο Υπουργείο Παιδείας ένα ειδικό πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από την Ε.Ε., που εφαρμόζεται για την υποστήριξη της σχολικής φοίτησης των παιδιών Ρομά και έχει ανατεθεί σε Πανεπιστήμια μέσα από διαγωνισμό.

Ωστόσο, σήμερα εξακολουθούμε να έχουμε δύο κατηγοριών προβλήματα. Η μία κατηγορία προβλημάτων έχει να κάνει με την Κοινότητα που υποδέχεται και, δυστυχώς, πολλές φορές προβάλλει αντιρρήσεις στην εγγραφή και τη συνεύρεση των παιδιών των κατοίκων με τα παιδιά Ρομά.

Το άλλο πλέγμα προβλημάτων έχει να κάνει συνολικότερα με τον τρόπο διαβίωσης, αλλά και τις ευθύνες που αφορούν στους Ρομά γονείς απέναντι στα παιδιά τους. Πραγματικά εκεί έχουμε ένα σημαντικότερο κομμάτι της πολιτείας, όχι μόνο να επιλύσει ζητήματα όπως αυτά που αναφέρθηκαν προηγουμένως από τους συναδέλφους, αλλά να προχωρήσει σε μια συστηματική επιμόρφωση, καθοδήγηση και παρακολούθηση.

Γνωρίζετε πολύ καλά ότι ακόμα είμαστε μπροστά σε πρακτικές, όπως κακοποίηση των παιδιών, πρώιμοι γάμοι, παιδική εργασία κ.λπ., βεβαίως, σε ιδιαίτερα δύσκολες συνθήκες επιβίωσης, που με τη σύγχρονη οικονομική κρίση που μαστίζει την κοινωνία πλήττονται και οι Ρομά, με αποτέλεσμα πάρα πολλές φορές να βάζουν τα παιδιά μπροστά στην αναζήτηση εσόδων. Τα δικαιώματα, όμως, του παιδιού είναι δικαιώματα για όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά και φυσικά και για τα παιδιά Ρομά.

Θα πρέπει, λοιπόν, ως πολιτεία να δούμε συστηματικά τη βελτίωση των μέτρων που έχουν ληφθεί για την σχολική φοίτηση, παραμονή, γενικότερη κοινωνική ένταξη μέσω των σχολείων και αλλαγή νοοτροπίας που θα πρέπει να συμβαίνει στα ίδια τα παιδιά, σταδιακά.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΠΕΤΡΟΥ	ΠΕΤΡΟΥ	16.1.2013	BFIS0116.AP1

Έχουμε κάνει πάρα πολλές επισκέψεις σε σχεδόν 30 διαφορετικούς οικισμούς ή καταυλισμούς σε όλη τη χώρα και έτσι έχουμε εικόνα από μέσα και, βεβαίως, πολλές συνεργασίες με εκπαιδευτικούς παράγοντες, ειδικές αναφορές και διερεύνηση υποθέσεων, αλλά και πρωτοβουλίες που έχουμε πάρει από μόνοι μας και θα σας αναφέρω ένα παράδειγμα σχετικά με αυτό.

Στην Κομοτηνή πήραμε μια πρωτοβουλία σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Εκπαίδευσης στην περιοχή Αλάμ Κουγιού, όπου υπάρχει ένας μεγάλος πληθυσμός Ρομά μαθητών που εντάσσονται και φοιτούν σε σχολεία αποκλειστικής φοίτησης, δηλαδή, σχολεία γκέτο, όπου υπάρχουν σοβαρά ερωτηματικά για το κατά πόσον επιτυγχάνεται η κοινωνική και εκπαιδευτική ενσωμάτωση των παιδιών μέσα από τέτοιου είδους πρακτικές. Είχαμε, λοιπόν, μια συνεργασία εκεί, προκειμένου να επιτευχθεί η σταδιακή δυνατότητα διάχυσης των παιδιών που προοδεύουν και πηγαίνουν καλά στο σχολείο, σε άλλα σχολεία, καθώς και η υποστήριξη της ένταξης και προόδου των παιδιών αυτών.

Αντικειμενικά είδαμε στην πράξη αυτή τη συνεργασία, που ήταν ουσιαστικά συνεργασία 3 ημερών, του Συνηγόρου του Πολίτη που πήρε την πρωτοβουλία, των παραγόντων της εκπαίδευσης που εντάσσονται στο Υπουργείο Παιδείας και των εξωτερικών προγραμμάτων συνεργασίας, που είναι, δηλαδή, το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων που είχε την ευθύνη των παιδιών της Μουσουλμανικής μειονότητας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που κλήθηκε να συντρέξει στο συγκεκριμένο.

Ατυχώς θα πρέπει να σας πω, ότι το τελικό αποτέλεσμα με τα γνωστά προβλήματα, με τη μεταφορά που είχαμε φέτος για όλα τα παιδιά στη χώρα και τα παιδιά που αφορούν τους συγκεκριμένους πληθυσμούς, δεν ήταν επιτυχές, γιατί ενώ επιτεύχθηκε η προετοιμασία, η δυνατότητα με αξιολόγηση κάποιων παιδιών να μοιραστούν και να φοιτήσουν σε διάφορα σχολεία της πόλης, δυστυχώς υπήρξε μια εμπλοκή στο θέμα της μεταφοράς, όπου μετά από έναν άγονο διαγωνισμό φάνηκε να μην υπάρχει άλλη λύση.

Γι αυτό στις προτάσεις μας περιλαμβάνεται και το θέμα λήψης ειδικών μέτρων για την μεταφορά των παιδιών.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΠΕΤΡΟΥ	ΠΕΤΡΟΥ	16.1.2013	BFIS0116.AP1

Θέλω να εντοπίσω τις προτάσεις μας σε σχέση, κυρίως, με την εκπαιδευτική ένταξη – φοίτηση και, βεβαίως, τη γενικότερη υποστήριξη των παιδιών.

Κατ' αρχήν, το 2011 είχε λειτουργήσει μια Συμβουλευτική Επιτροπή στο Υπουργείο Παιδείας, όπου κληθήκαμε να συμμετέχουμε και εμείς και εκεί ήταν εκπρόσωποι από την Ε.Ε. και από το Συμβούλιο της Ευρώπης. Η Επιτροπή αυτή, ατυχώς, έκανε μόνο μία συνάντηση και δεν συνέχισε να λειτουργεί. Ξεκίνησε, αναγγέλθηκε, αλλά δεν συνέχισε.

Λέω, λοιπόν, ότι χρειάζεται και ένα εξωτερικό μάτι. Δεν αρκεί, δηλαδή, μόνο η εσωτερική καλή πρόθεση του εκάστοτε Υπουργείου Παιδείας στο τι συμβαίνει, πώς εφαρμόζονται τα προγράμματα, τι αποδοτικότητα έχουν, γιατί υπάρχουν μεν αυτά τα προγράμματα, αλλά έχουν κωλύματα καθώς και συγκεκριμένα σφάλματα, που πρέπει να αποκαθίστανται.

Θα μου επιτρέψετε να αναφέρω ένα πρόσφατο παράδειγμα. Θα ακούσατε και γνωρίζετε το πρόβλημα που δημιουργήθηκε στο Χαλάνδρι με τον πληθυσμό που έμενε δίπλα στο Νομισματοκοπείο. Άσχετα από το θέμα της εγκατάστασης, που είναι ένα θέμα, υπάρχει το δικαίωμα της σχολικής φοίτησης.

Τα παιδιά αυτά, λοιπόν, λόγω κάποιων εσφαλμένων χειρισμών, οδηγήθηκαν φέτος στην αρχή της χρονιάς σε ένα σχολείο, όπου οι Σύλλογοι γονέων προέβαλαν αντιρρήσεις για να φοιτήσουν τα παιδιά στο σχολείο αυτό. Έγιναν μεγάλες φασαρίες, δόθηκε έκταση στα ΜΜΕ, πάρθηκαν υπογραφές κ.λπ., γιατί τα παιδιά αυτά να φοιτήσουν εκεί και όχι σε κάποιο άλλο σχολείο.

Στην πράξη λύθηκε το ζήτημα. Επειδή επισκεφθήκαμε το σχολείο αυτό είδαμε, ότι χάρη σε εξαιρετικούς εκπαιδευτικούς, με την αποδοχή των παιδιών και με την υποστήριξη της Κοινότητας Ρομά που έδειξε πολύ μεγάλο ενδιαφέρον, τα παιδιά Ρομά αυτή τη στιγμή φοιτούν. Πραγματικά, όμως, είχαν γίνει κάποια τεχνικά οργανωτικά λάθη και δεν υπήρξε η έγκαιρη καλή συστηματική συνεργασία του Προγράμματος με τους παράγοντες εκπαίδευσης, με αποτέλεσμα να πυροδοτηθούν οι αντιδράσεις των κατοίκων ή αν θέλετε των γονέων, που είχαν ίσως παραπληροφόρηση.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΠΕΤΡΟΥ	ΠΕΤΡΟΥ	16.1.2013	BFIS0116.AP1

Είναι πάρα πολύ σημαντικό να εφαρμόζεται στην πράξη η συστηματική υποστήριξη στους ίδιους τους οικισμούς. Εάν δεν πάμε στους οικισμούς να υποστηρίξουμε τις Κοινότητες και τα μέτρα που πρέπει να γίνουν (εμβολιασμούς, κάλυψη όλων των αναγκών, συμβουλευτική υποστήριξη), δεν μπορεί να γίνει δουλειά μόνο στο σχολείο. Για το λόγο αυτό χρειάζεται προληπτική πολυπαραγοντική παρέμβαση και μετά ακολούθως μέσα από το σχολείο, με υποστηρικτικές παρεμβάσεις που υπάρχουν και που γίνονται, ήδη, (τμήματα υποδοχής).

Υπάρχει μια Εγκύκλιος που εκδόθηκε το 2010, είναι εξαιρετικής αξίας και πιστεύουμε ότι πρέπει να επισημαίνεται με έμφαση στους εκπαιδευτικούς, γιατί δίνει μέσα οδηγίες για το πώς τα παιδιά θα εγγράφονται, θα φοιτούν, θα διευκολύνονται και δεν θα υπάρχουν αντιρρήσεις, γιατί όπως, δυστυχώς, ακούμε, υπάρχουν ακόμα διευθυντές σχολείων που προβάλλουν αντιρρήσεις για την εγγραφή και την φοίτηση των παιδιών Ρομά.

Θα υπάρχουν μέτρα που θα διευκολύνουν τη σταδιακή ενσωμάτωση αυτών στο γενικό πληθυσμό, γιατί δεν μπορούν να λειτουργούν τάξεις υποδοχής και τα παιδιά αυτά να μένουν για 6 χρόνια σε ολόκληρο το Δημοτικό. Το «υποδοχής» δεν σημαίνει ότι είμαι για πάντα αποκλεισμένος. Σημαίνει, ότι βοηθιέμαι για λίγο καιρό, ώστε στη συνέχεια να ενσωματωθώ.

Υπάρχουν και άλλες ανάγκες, όπως οι εκπαιδευτικοί που μας ζητούν συστηματικότερη και καλύτερη επιμόρφωση, καθώς και βοήθεια με ειδικό εκπαιδευτικό υλικό. Οι εκπαιδευτικοί που δουλεύουν με τα παιδιά Ρομά θέλουν στην πράξη να μην αυτοσχεδιάζουν, αλλά να έχουν στο πλάι τους μια ενεργή πολιτεία, που να τους δίνει κατευθύνσεις και να τους βοηθά, ώστε το κέφι τους να το κάνουν πραγματικότητα.

Υπάρχει ένα κρίσιμο θέμα που πρέπει να συζητήσουμε και αυτό είναι το θέμα των πρώιμων γάμων, το οποίο θεωρώ ότι ως κοινωνία θα πρέπει να το δούμε συστηματικά και με πολλαπλά μέτρα. Δεν μπορεί αυτή τη στιγμή να ανεχόμαστε μια πρακτική, που οδηγεί πολλά νεαρά κορίτσια να σταματούν την εκπαίδευση για να παντρευτούν, όχι φυσικά σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία που είναι αυστηρή και τυπική, αλλά με συμβατικούς δικούς τους

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΠΕΤΡΟΥ	ΠΕΤΡΟΥ	16.1.2013	BFIS0116.AP1

γάμους, να οδηγούνται σε πολλαπλές παραβιάσεις δικαιωμάτων τους και αργότερα σε κακή άσκηση της επιμέλειας των παιδιών τους.

Π/φος ΔΡΑΚΟΥΛΑΚΟΥ Δ.	Δ/φος ΛΥΡΑ	Ημερομηνία 16.1.2013	Όνομα αρχείου BGIS0116.DD1

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής) : Πριν δώσω το λόγο, θα ήθελα να ρωτήσω την κυρία Σπανού, πότε προτίθεστε να ολοκληρώσετε αυτή την έκθεση, διότι θα θέλαμε να τεθεί εις γνώση της Επιτροπής μας, η οποία είναι και η αρμόδια της Βουλής, φαντάζομαι και για άλλες επιτροπές διότι είναι πολυπαραγοντικό το ζήτημα και άπτεται πολλών οριζόντιων αντιδράσεων, όμως, ποιο είναι το χρονικό όριο το οποίο εσείς θέτετε για την έκθεση που θα είναι πολύ χρήσιμη στο πλαίσιο της αμφίπλευρης συνεργασίας που πρέπει να υπάρχει με τη Βουλή των Ελλήνων.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΣΠΑΝΟΥ (Συνήγορος του Πολίτη) : Υπολογίζουμε γύρω στο Πάσχα, όπως είπε ο κ. Καρύδης, δηλαδή, το Μάιο.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής) : Το λόγο έχει η κυρία Χριστοφιλοπούλου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (ΕΥΗ) ΧΡΙΣΤΟΦΙΛΟΠΟΥΛΟΥ : Κατ' αρχήν, είναι ιδιαίτερα σημαντικό και κρίσιμο, δύο θεσμοί που έχουν και μία κοινή αρμοδιότητα του ελέγχου, ο καθένας με την ανεξαρτησία του, να συναντώνται συχνά και για πολλά θέματα. Θεωρώ, ότι είναι μία από τις πιο σημαντικές συνεργασίες και συσκέψεις που μπορούμε να έχουμε με το Συνήγορο του Πολίτη, διότι μπορεί να μας βοηθήσει στον ελεγκτικό μας ρόλο. Βεβαίως, μπορεί εξίσου να μας δώσει και εναύσματα για το νομοθετικό έργο. Η δεύτερη επισήμανση, είναι ότι από την εμπειρία μου ως βουλευτής Αττικής, προκύπτει ακριβώς η ίδια εικόνα. Έχω επισκεφθεί πολλές φορές περιοχές, υποδομές, δημόσια σχολεία και υπηρεσίες και στον Ασπρόπυργο και στο Ζεφύρι, έχω μιλήσει με κατοίκους στα Άνω Λιόσια, αλλά, βεβαίως και τώρα στο Μαρκόπουλο Αττικής που υπάρχει η νέα εγκατάσταση και πραγματικά, θέλω να πω ότι είναι η ίδια εικόνα. Δηλαδή, τα προβλήματα που αφορούν στη σύγκρουση των δικαιωμάτων, έτσι όπως τα έθεσε η κυρία Σπανού, που υπάρχουν ενστάσεις και προβλήματα έως και οργή των κατοίκων, διότι τα δικά τους δικαιώματα παραβιάζονται. Το δεύτερο που αφορά στην αποσπασματικότητα των παρεμβάσεων, δηλαδή, ξεκινάμε κάτι και το ξεκινάμε πολλές φορές με καλές προθέσεις, αλλά στο τέλος, αφήνεται.

Αν συνεχίσω με τις επισημάνσεις θα μπορούσα να μιλάω επί ώρα κυρία Πρόεδρε, γι' αυτό θα έρθω στις ερωτήσεις – αντιπροτάσεις. Άκουσα και από τον κ. Καρύδη και από τον κ.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΔΡΑΚΟΥΛΑΚΟΥ Δ.	ΛΥΡΑ	16.1.2013	BGIS0116.DD1

Μόσχο, να προτείνουν να λειτουργήσουν ξανά οι επιτροπές και τα διυπουργικά όργανα συντονισμού και αναρωτιέμαι αν αυτό είναι τελικά ένα «εργαλείο», το οποίο μας οδηγεί και πάλι σε αποσπασματικό χαρακτήρα διότι γίνεται μια επιτροπή, ξεκινά το έργο της και κάπου ατονεί, όπως το είπατε πολύ σωστά για τη συμβουλευτική επιτροπή. Φοβάμαι ότι ένα από τα μεγάλα προβλήματα της διοίκησης, είναι ότι όλες οι συνεργασίες γίνονται στο ανώτατο επίπεδο, που συνήθως είναι το πολιτικό επίπεδο, των Υπουργών, των Υφυπουργών ή των Γενικών Γραμματέων. Δεν υπάρχει διοικητική κουλτούρα, αλλά ούτε και το πολιτικό σύστημα έχει πάρει πρωτοβουλίες για να υπάρχει διοικητική κουλτούρα οριζόντιου συντονισμού.

Το δεύτερο, έχει να κάνει με το ίδιο ακριβώς ζήτημα σε τοπικό επίπεδο, που και πάλι έχει πολύ μεγάλη σημασία να δούμε πώς υπάρχει ένας τοπικός συντονισμός των υπηρεσιών ή και των φορέων που παρέχουν συμβουλευτική στήριξη. Έχω δει πάρα πολλές και όλοι οι συνάδελφοι μπορούν να πουν παραδείγματα, εθελοντικές οργανώσεις που κάνουν πολύ σημαντική δουλειά και πολλές φορές ερήμην των δήμων. Αυτό, όμως, που είναι ένα εγγενές πρόβλημα της διοίκησης, το οποίο εμείς ως Κοινοβούλιο και εσείς ως θεσμός του Συνηγόρου του Πολίτη μπορούμε να συμβάλλουμε για να το φτιάξουμε και να το αλλάξουμε, καθίσταται ιδιαίτερα οξύ στα θέματα των διακρίσεων. Θέλω να δω από την εμπειρία σας και από την εικόνα που έχετε, αν αυτό μπορούμε να το παραλληλίσουμε με άλλες διακρίσεις, όπως αυτή για τα άτομα με αναπηρία. Η άποψή μου, από τη δική μου εμπειρική παρατήρηση και απ' όσα έχω επεξεργαστεί στο Κοινοβούλιο και εκτός Κοινοβουλίου, είναι ότι υπάρχει το εξής: στην περίπτωση των ατόμων με αναπηρία, ακριβώς επειδή η κοινωνία δεν έχει τις αντιδράσεις λόγω παραβίασης των δικαιωμάτων της, γιατί κάποιος μπορεί να μην ασχολούνται με το θέμα αναπηρίας ή κάποιος να έχουν οίκτο, που δεν είναι αυτό το οποίο χρειάζεται, γιατί η αναπηρία δεν είναι πρόβλημα, είναι κατάσταση, αλλά δεν υπάρχει αυτή η κοινωνική σύγκρουση και άρα, είναι πολύ πιο εύκολο δουλεύοντας κύριε Μόσχο, για παράδειγμα, με τα σχολεία και με τη γενική εκπαίδευση και υπάρχουν εξαιρετικά παραδείγματα συνύπαρξης γενικών σχολείων με ειδικά σχολεία, να αντιμετωπίσεις αυτού του είδους τις διακρίσεις.

Είναι πιο εύκολο δουλεύοντας στη γενική παιδεία ή αν πάρουμε αντίστοιχα το πρόβλημα της προσβασιμότητας στα κτίρια ή των αντιλήψεων των πολιτών και είναι ιδιαίτερα δύσκολο να προσπαθήσεις να δουλέψεις στην κοινωνία, έτσι ώστε να δεχθεί. Από την άλλη

Π/φος ΔΡΑΚΟΥΛΑΚΟΥ Δ.	Δ/φος ΛΥΡΑ	Ημερομηνία 16.1.2013	Όνομα αρχείου BGIS0116.DD1

και εδώ είναι η ερώτηση, τι θα προτείνετε ως πρόγραμμα, διότι φοβάμαι ότι οι επιτροπές δεν επαρκούν, σε ένα τέτοιο πρόβλημα που έχει οξύτατες κοινωνικές συγκρούσεις, θα πρέπει να βάλεις στάδια ενσωμάτωσης; Ενδεχομένως, το πρώτο στάδιο για την περίπτωση των Ρομά, θεωρώ ότι πρέπει να είναι η πολύ περισσότερη δουλειά, όπως είπατε με τους εμβολιασμούς, με την επιμόρφωση, με τα κίνητρα για παράδειγμα στους πρώιμους γάμους, διότι δεν μπορεί να πει κανείς ότι απαγορεύεται. Το γνωρίζετε πολύ καλά, ότι δεν θα το αλλάξουμε επειδή απαγορεύεται, ούτε μπορούμε να μπούμε μέσα στα σπίτια τους και να τους πούμε να μην το κάνουν. Αυτό, όμως που πρέπει να πούμε, είναι να βάλουμε κίνητρα ή να μας βοηθήσετε με τις γνώσεις, την εμπειρία και την τεκμηρίωση που έχετε για να κινηθούμε προς τη σωστή κατεύθυνση.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής) : Το λόγο έχει η κυρία Αμμανατίδου – Πασχαλίδου.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΑΜΜΑΝΑΤΙΔΟΥ – ΠΑΣΧΑΛΙΔΟΥ : Μιλάμε για τα παιδιά των Ρομά και εστιάζομαι σε αυτά, διότι αυτά είναι που δέχονται τη μεγαλύτερη πίεση από αυτό τον έντονο ρατσισμό και βέβαια, από όλα τα προβλήματα που έχουν διαμορφωθεί, ειδικά τα τελευταία χρόνια που βιώνουμε και την κρίση, όπου βλέπουμε πώς αντικατοπτρίζεται και σε αυτές τις συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες, που δυστυχώς, τις γκετοποιήσαμε. Ακούστηκε για τα σχολεία – γκέτο στη Θράκη των παιδιών Ρομά. Επειδή ακούστηκε και η σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού και η πρόσβαση αυτών των παιδιών στην εκπαίδευση, θα σας θυμίσω ένα γεγονός που είχε γίνει το Νοέμβριο στη Θεσσαλονίκη, στο Δενδροπόταμο, που σε αυτή την περιοχή η ΔΕΗ έβαλε τους εργολάβους να διακόψουν το ρεύμα, με παρουσία ειδικών δυνάμεων και ΜΑΤ, και αυτό είχε ως αποτέλεσμα την παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού, διότι εκεί μένουν πολυμελείς οικογένειες. Είναι πολύτεκνες οικογένειες, οι οποίες έχουν 5 - 6 - 7 ή και 8 παιδιά, που πολλά παιδιά από αυτά και μετά από το γεγονός, έπαψαν να πηγαίνουν στο σχολείο, που έτσι κι αλλιώς πήγαιναν ελάχιστες φορές. Η διαρροή είναι τεράστια.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΒΑΣΣΗΣ	ΒΑΣΣΗΣ	16.1.13	BHIS0116.NB1

(Συνέχεια ομιλίας της κυρίας ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΣ - ΛΙΤΣΑΣ ΑΜΜΑΝΑΤΙΔΟΥ)

Υπάρχουν καταυλισμοί, πάλι θα αναφερθώ στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, είναι οι Ρομά της Περαιάς Θεσσαλονίκης και οι Ρομά του οικισμού αγίας Σόφιας, στην περιοχή των Διαβατών, που έχουν τεράστιο πρόβλημα με την πρόσβαση στα σχολεία. Διότι εκεί είτε σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων είτε οι συνθήκες είτε η νοοτροπία των τσιγγάνων, δεν επιτρέπει σε αυτά τα παιδιά να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση. Και ένα γεγονός των Σερρών και επειδή είναι εδώ και η κυρία Χριστοφιλοπούλου και γνωρίζει πολύ καλά ότι έγιναν συγχωνεύσεις, καταργήσεις σχολικών μονάδων και στις Σέρρες, το μοναδικό σχολείο που πήγε να καταργηθεί και συγχωνευθεί, ήταν αυτό που πήγαιναν παιδιά των Ρομά. Ήταν το 22ο σχολείο που συστεγαζόταν με το δεύτερο δημοτικό.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θέλω να καταγραφεί ότι η κυρία Χριστοφιλοπούλου, σχετικά με το θέμα που θίξατε, είπε ότι η συγχώνευση έγινε για να μην γίνει γκέτο. Για αυτόν τον λόγο έγινε η συγχώνευση.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ - ΛΙΤΣΑ ΑΜΜΑΝΑΤΙΔΟΥ: Υπάρχει μια τεράστια διαρροή, από το δημοτικό ως το τέλος του γυμνασίου, των παιδιών αυτών. Έχουμε το πρόβλημα με το πότε ξεκινούν τα παιδιά αυτά το σχόλιο, διότι δεν ξεκινούν κανονικά. Τα περισσότερα, ειδικά τα παιδιά των καταυλισμών, μπορεί να μην φτάσουν ποτέ να ενταχθούν στην εκπαιδευτική κοινότητα. Βεβαίως, έτσι ακριβώς είναι και εδώ υπάρχει ένα θέμα της πολιτείας. Τι κάνει η πολιτεία; Γιατί έχουμε την πολιτεία που οργανώνει ειδικό πρόγραμμα ένταξης - φοίτησης και καταπολέμησης της σχολικής διαρροής των παιδιών, όπως είναι το πρόγραμμα εκπαίδευσης παιδιών Ρομά του Υπουργείου και για αυτά τα σχολεία και ενδεχομένως αύριο να έχουμε περιοχές που εντάσσονται τα σχολεία αυτού του προγράμματος, να ζητηθούν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα «Ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας». Πώς όμως προστατεύουμε εμείς το δικαίωμα στην εκπαίδευση αυτών των παιδιών και εφαρμόζουμε όλες αυτές τις εξαγγελίες στην πράξη; Και να θυμίσουμε ότι υπάρχουν πρόστιμα κατά της

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΒΑΣΣΗΣ	ΒΑΣΣΗΣ	16.1.13	BHIS0116.NB1

Ελλάδος, για το χειρισμό σχετικά με την εκπαίδευση των παιδιών των Ρομά ή και άλλων κοινωνικών ομάδων, που δυστυχώς τους έχουμε βάλει απέναντι και δεν υπάρχει ισότητα.

Υπάρχει ένα σοβαρότατο ζήτημα της συνέχισης του σχολείου με την ηλικία, άρα όταν τα παιδιά αυτά μεγαλώνουν, φτάνουν δέκα χρόνων να ξεκινήσουν την πρώτη δημοτικού, στην καλύτερη των περιπτώσεων θα πάνε. Όταν όμως αυτά τα παιδιά τελειώνουν κάποια στιγμή το δημοτικό και είναι να πάνε στο γυμνάσιο, είναι φύσει αδύνατον να συνεχίσουν. Είναι 17 – 18 χρόνων, αν είναι αγόρια, αν είναι κορίτσια ήδη έχουν παντρευτεί, έχουν κάνει παιδιά και εδώ πραγματικά πρέπει να παρέμβει η πολιτεία, για να σταματήσει αυτή η κατάσταση. Έχουμε σοβαρότατα θέματα με τη γεωγραφική θέση του σχολείου, σχετικά με την πρόσβαση. Έχουμε την αυστηρή οργανωτική δομή του σχολείου, πώς είναι αυτά τα αναλυτικά προγράμματα, πώς είναι η διοίκηση. Έχουμε έναν τρόπο λειτουργίας του σχολείου, ο οποίος για να μονοπολιτισμικός και εθνοκεντρικός. Αυτό επηρεάζει στη μεγαλύτερη διαρροή των παιδιών αυτών από το σχολείο. Και βέβαια ο ρόλος που παίζουν οι εκπαιδευτικοί στην εκπαιδευτική κοινότητα, μέσα στο σχολείο και ένα πλέγμα, επίσης, κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων, το οποίο ξεκινάει από τη φτώχεια, την παιδική εργασία και άλλα, για τα οποία θα με καλύψουν στη συνέχεια οι συνάδελφοί μου.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο κύριος Ζαχαριάς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ: Πριν από μερικούς μήνες, δύο μήνες περίπου, υπήρχε από έναν παλιό εκπαιδευτικό συνταξιούχο στην περιοχή της Τρίπολης, ένα αίτημα για βοήθεια, για εμβολιασμό 12 παιδιών Ρομά, τα οποία είχαν αποκλειστεί από το δημοτικό σχολείο, από τη φοίτηση. Δυστυχώς είχαν αποκλειστεί από το σχολείο, διότι δεν είχαν εμβολιαστεί. Είναι πάρα πολύ συνηθισμένο αυτό και αναφέρθηκε, νομίζω, από τον Συνήγορο του πολίτη εδώ, ότι υπάρχει αυτή η αλληλοτροφοδότηση των προβλημάτων και είπε, νομίζω, ο κύριος Σαγιάς, για τον κοινωνικό αποκλεισμό που έρχεται σαν αποτέλεσμα του χωρικού, ας πούμε, αποκλεισμού και περιορισμού.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Και του χωρικού.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΒΑΣΣΗΣ	ΒΑΣΣΗΣ	16.1.13	BHIS0116.NB1

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΖΑΧΑΡΙΑΣ: Ναι και του χωρικού. Ένα παράδειγμα ανέφερα. Σας αναφέρω ένα άλλο, για να δούμε ότι πραγματικά δηλαδή, είναι τόσο συμπλεκόμενα τα προβλήματα και αλληλοτροφοδοτούμενα, που τελικά όλα αυτά συνηγορούν στον κοινωνικό τους αποκλεισμό, σε καιρούς μάλιστα οικονομικής κρίσης, που πραγματικά την βιώνουν πολύ περισσότερο, ως πιο ευάλωτη ομάδα. Άρα λοιπόν, έχουμε σημαντικό πρόβλημα. Γενικά συμφωνώ και ειπώθηκε, νομίζω, ότι πρέπει να πας κοντά στους καταυλισμούς, ο κύριος Μόσχος το είπε. Δηλαδή, όχι να γίνει γκέτο και να περιορίσουμε τα σχολεία, αλλά πρέπει να εφαρμόσουμε όλη την γκάμα των προσπαθειών, ακόμη και σχολεία στα γκέτο, όταν δεν γίνεται διαφορετικά, αλλά με μια προσπάθεια ενσωμάτωσης στον κοινωνικό ιστό των πόλεων.

Έτσι και αλλιώς οι καταυλισμοί, όπου υπάρχουν, δορυφορικά και γύρω - γύρω, , γιατί δεν είναι μόνο ένας στην περιοχή μας. Υπήρχαν πάρα πολύ μικροί που δεν είχαν και την αίσθηση και την έννοια του συστηματικού καταυλισμού και έτσι δεν μπορούσε καθόλου να παρέμβεις. Υπήρχε ένας μεγάλος, δορυφορικότερα, σε όλο τον οικισμό της πόλης, του οικιστικού ιστού, γύρω - γύρω υπήρχαν πέντε, τουλάχιστον, μικροί καταυλισμοί τσιγγάνων. Άρα λοιπόν, υπάρχει το πρόβλημα της προσέγγισης αυτού του πληθυσμού και θα ήθελα πραγματικά να αναφερθείτε σε έναν ιδιαίτερο τρόπο. Εγώ σκέπτομαι, ότι θα μπορούσε, όπως έχουμε τον Συνήγορο του πολίτη να παρεμβαίνει μεταξύ των πολιτών και της διοίκησης, για διάφορα ζητήματα, θα έπρεπε να υπάρχουν, πραγματικά, κοινωνικοί επιστήμονες, κοινωνικοί λειτουργοί, κοινωνικοί ανθρωπολόγοι, που θα μπορούσαν ανά μονάδα τοπικής αυτοδιοίκησης, να παρεμβαίνουν και να μπορούν να είναι οι ενδιάμεσοι που θα προσπαθήσουν να χαλαρώσουν αυτόν τον κοινωνικό αποκλεισμό. Δηλαδή, να δώσουν ευκαιρία στην πρόσβαση. Οι Ρομά έχουν μια δυσκολία προσέγγισης είτε με το πρόβλημα του αναλφαριθμητισμού τους είτε με το πρόβλημα της μικροπαραβατικότητας που βαρύνει πάρα πολλούς από αυτούς και αποφεύγουν την επαφή με τη διοίκηση.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΟΥΣΣΟΥ	ΡΟΥΣΣΟΥ	16.1.13	BIIS0116.SR1

(Συνέχεια ομιλίας κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑ)

Η δαιμονοποίηση που αναφέρθηκε από την κυρία Συνήγορο, έχει εκφρασθεί πρόσφατα στην περιοχή μας, στην Πελοπόννησο και μάλιστα, με δηλώσεις κορυφαίου θεσμικού λειτουργού, του Περιφερειάρχη κ. Τατούλη. Κρίνοντας την παραβατικότητα του πληθυσμού των Ρομά, αναφέρθηκε σε διάλυση των καταυλισμών, που δεν μπορεί να γίνει εκ των πραγμάτων, διότι και να σκεφτόταν κανείς ότι θα παρέμβει η πολιτεία, όχι να διαλύσει, αλλά να εντάξει, να ενσωματώσει κατά κάποιο τρόπο τον πληθυσμό των Ρομά, προκύπτουν προβλήματα, όπως πού θα πάνε αυτοί οι άνθρωποι εάν διαλύσει έναν καταυλισμό. Δεν προτείνονται λύσεις. Παρόλο που καυτηριάστηκε αυτή η πρωτοφανής συμπεριφορά, να εκστομίζει ένας κορυφαίος θεσμικός λειτουργός τέτοια πράγματα, δεν υπήρξε γενικότερη αποδοκιμασία. Νομίζω ότι ο Συνήγορος του Πολίτη πρέπει σε αυτή την περίπτωση, ειδικά για τον Περιφερειάρχη της Πελοποννήσου, να πάρει θέση.

Η τοπική αυτοδιοίκηση θα μπορούσε πάρα πολύ να βοηθήσει στην ενσωμάτωση, πολλές φορές είναι αντίθετη. Αναφέρθηκε δυσκολία καταγραφής των πληθυσμών, υπάρχει το πρόβλημα ότι δεν είναι οι γάμοι νόμιμοι, σύμφωνα με το τυπικό της πολιτείας, κυρίως γιατί οι Ρομά βαδίζουν σε μια πολύ ευαίσθητη ισορροπία με την τυπική μας νομιμότητα. Πολλές φορές δεν προβαίνουν σε αποκατάσταση της υπηκοότητας, γιατί οι μονογονεϊκές και πολυτεκνικές οικογένειες έχουν κάποια κοινωνικά επιδόματα. Είναι πάρα πολύ εύκολο να απαντήσει κανείς και να προσεγγίσει το πρόβλημα. Σε μεγαλύτερες ηλικίες, των 50 ή των 60 ετών, τότε αποκαθιστούν τη νομιμότητα της σχέσης. Η πολιτεία, η τοπική αυτοδιοίκηση θα έπρεπε να παρεμβαίνει. Ήθελα να ρωτήσω, αν αυτή τη στιγμή υπάρχουν κάποια προγράμματα χρηματοδότησης και κυρίως από την τοπική αυτοδιοίκηση; Πριν από επτά χρόνια υπήρχε το πρόγραμμα της οικιστικής αποκατάστασης, όμως δεν κατάφεραν να ενταχθούν πολλές οικογένειες, παρόλο που θα το ήθελαν, γιατί χρειάζονταν εγγυήσεις και χρειάζονταν κάποιοι τρόποι που αναφέρθηκαν από τον κ. Σαγιά, το δικαικό υπόστρωμα που θα έπρεπε να ακολουθηθεί, για να μπορέσουμε να ενταχθούν χωροταξικά στον οικιστικό ιστό.

Αυτή τη στιγμή θα μπορούσαμε να παρέμβουμε πάλι για να μπορέσει η πολιτεία να εκμεταλλευτεί προγράμματα και να χρηματοδοτήσει την εγκατάστασή τους με δικά τους ιδιόκτητα σπίτια στον κοινωνικό ιστό;

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΟΥΣΣΟΥ	ΡΟΥΣΣΟΥ	16.1.13	BIIS0116.SR1

Όσον αφορά τον εμβολιασμό και τα παιδιά, πολλές φορές εμβολιάζονται, υπάρχει όμως απώλεια των βιβλιαρίων τους, δηλαδή απώλεια των στοιχείων της κατάστασης. Θα μπορούσε κατά κάποιο τρόπο να παρακολουθείται αυτό από κάποιο θεσμό της πολιτείας;

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ – ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ(Πρόεδρος της Επιτροπής): Σε σχέση με τον Περιφερειάρχη της Πελοποννήσου, όπως αναφέρατε, θεωρώ ότι δεν χρειάζεται να απαντήσει η κυρία Σπανού, διότι ο Συνήγορος του Πολίτη, δεν εμπλέκεται σε τέτοιου είδους ζητήματα, να καυτηριάσει ή να ψέξει μια πολιτική τοποθέτηση ενός πολιτικού στελέχους. Είναι μια ανεξάρτητη αρχή και δεν μπορούμε εμείς να υποδείξουμε αν θα ασχοληθεί με την τάδε ή τη δείνα υπόθεση, επειδή είναι προσκεκλημένη της αρμόδιας Επιτροπής. Αυτό το λέω για την τάξη των πραγμάτων.

Το λόγο έχει η κυρία Σταμπουλή.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ: Φυσικά και δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε σε μια ρατσιστική τοποθέτηση ενός εκλεγμένου τοπικού άρχοντα, όπως, είναι ο Περιφερειάρχης Πελοποννήσου.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ – ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ(Πρόεδρος της Επιτροπής): Εσείς, εμείς, όχι ο Συνήγορος του Πολίτη.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ: Οι πάντες, διότι αυτή η τοποθέτηση προέτρεπε σε σωρεία παραβιάσεων θεμελιωδών αρχών του δικαίου. Οποιοσδήποτε και η οποιαδήποτε από εμάς μπορεί να υποπέσει σε οποιοδήποτε αδίκημα, υπάρχουν όργανα της πολιτείας να εντοπίσουν το δράστη ή τη δράστρια, να τον ή την συλλάβουν και να ακολουθηθούν τα νόμιμα. Το να διωχθεί όλη της η οικογένεια ή να ξεπατωθεί η γειτονιά της, είναι ναζιστική πρακτική και σαν τέτοια πρέπει να στηλιτευτεί από κάθε παράγοντα του δημοσίου βίου και από ανεξάρτητες αρχές και από τους πάντες. Δεν μπορεί ένας εκλεγμένος άρχοντας να προτρέπει σε ναζιστικές πρακτικές.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ – ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ(Πρόεδρος της Επιτροπής): Δεν θα υποδείξουμε στις ανεξάρτητες αρχές τι θα κάνουν, αυτό σας είπα για να σας προστατεύσω.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΟΥΣΣΟΥ	ΡΟΥΣΣΟΥ	16.1.13	BIIS0116.SR1

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ: Εμείς μπορούμε να εκφράσουμε την άποψή μας και κάθε ανεξάρτητη αρχή να πάρει τη θέση που νομίζει, πόσο μάλλον όταν αυτή η τοποθέτηση ενός εκλεγμένου τοπικού άρχοντα ακολουθεί ακραιφνώς ρατσιστικές επιθέσεις, σαν αυτές που έγιναν στο Αιτωλικό.

Η κατάσταση των Ρομά είχε τα προβλήματα που όλοι γνωρίζουμε και αναφέραμε. Αυτό τον καιρό, λοιπόν, έχει επιπλέον και ρατσιστικές επιθέσεις για τις οποίες τα μέτρα εξιχνίαση της και εντοπισμού των δραστών, που λαμβάνονται είναι μηδαμινά. Ακόμη και όταν γίνονται δημόσια και φανερά, κανείς δεν συλλαμβάνεται και κανείς δεν διώκεται. Αυτό είναι ένα νέο φαινόμενο.

Το παλιό φαινόμενο στο οποίο όλοι αναφέρθηκαν, είναι η εγγραφή στα δημοτολόγια, η οποία κατά τις πληροφορίες μας φθάνει στο 50% με ευθύνη των τοπικών αρχόντων, η εργασιακή κατάσταση και η άσκηση εργασιακών δικαιωμάτων από πλευράς των Ρομά, ίσως και το είδος των εργασιών που ασκούν, αλλά και ίσως επειδή τις ασκούν Ρομά, μένει στο απυρόβλητο το γεγονός ότι αυτές οι εργασίες παραμένουν ανασφάλιστες. Μιλάμε για εργάτες γης και για εργαζόμενες στην οικιακή καθαριότητα. Αυτό έχει επιπτώσεις στην περίθαλψη τους, η οποία παραμένει συνδεδεμένη με την εργασιακή και ασφαλιστική κατάσταση, ακόμη και αυτή τη στιγμή που ενάμισι εκατομμύριο άνεργοι και διπλάσιοι ανασφάλιστοι όλων των προελεύσεων, υπάρχουν σ' αυτή τη χώρα. Άρα, ερχόμαστε στη βασική θέση που έχει ο ΣΥΡΙΖΑ, να αποδεσμευτεί η περίθαλψη κάθε κατοίκου της χώρας από την εργασιακή του και ασφαλιστική του κατάσταση. Αυτό σαν πρώτη προτεραιότητα, θα έπρεπε να εφαρμοστεί σε αυτό τον πληθυσμό, ο οποίος η εμπειρία λέει ότι είχε πριν αρχίσουν αυτά τα απάνθρωπα μέτρα έναν μέσο όρο ζωής χαμηλότερο από του γενικού πληθυσμού. Αυτό το ξέρουμε όλοι. Είναι δύσκολο να εντοπιστεί στο κάθε πρόσωπο συγκεκριμένα τι έφταιξε, αλλά όταν συμβαίνει σε μαζική κλίμακα, καταλαβαίνουμε ότι φταίνε κάποιες γενικότερες συνθήκες, στις οποίες ζουν αυτοί οι άνθρωποι, μεταξύ των οποίων είναι και η πλημμελής περίθαλψη.

Σ' αυτό το σημείο θέλω να πω, ότι εδώ και αρκετά χρόνια, πριν αρχίσουν τα γενικότερα μέτρα, παρατηρήθηκε το φαινόμενο να παρουσιάζονται γραφειοκρατικές δυσκολίες στην ασφάλιση αυτών των ανθρώπων. Ενώ για κάποια περίοδο έπαιρναν εύκολα ασφάλιση, βιβλιάρια απορίας και το κρατούσαν, ήρθε η εποχή, κατά την οποία επειδή ο

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΟΥΣΣΟΥ	ΡΟΥΣΣΟΥ	16.1.13	BIIS0116.SR1

πατέρας προσλαμβανόταν για τρεις μήνες στο δήμο, έχανε όλη η οικογένεια το βιβλιάριο της απορίας, γιατί έπρεπε να πάρει Ι.Κ.Α., αλλά ώσπου να βγει το βιβλιάριο του Ι.Κ.Α., τελειώνει το τρίμηνο και ο πατέρας έχανε τη δουλειά του.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΚΥΡΙΑΖΗ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	16.1.2013	BJIS0116.KZ1

(Συνέχεια ομιλίας κυρίας ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ)

Μετά, έπρεπε να ξαναπάρουν βιβλιάριο απορίας, με αποτέλεσμα αυτοί οι άνθρωποι να μένουν το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου ανασφάλιστοι. Αυτού του είδους τα προβλήματα άρχισαν πριν από 5 – 8 χρόνια, σε αυτήν την πληθυσμιακή ομάδα που τώρα έχει φθάσει στον γενικό πληθυσμό. Παρεπόμενα είναι και τα προβλήματα εκπαίδευσης, στα οποία αναφερθήκατε και για τα οποία θα ήθελα να θέσω δύο ζητήματα, το εάν υπάρχουν και δίγλωσσα παιδιά, δίγλωσσοι πληθυσμοί και τι γίνεται γι' αυτούς. Πώς και εάν έχετε επεξεργασθεί κάποια πρόταση ευκολότερης ένταξης και μάλιστα, σε επίπεδο προσχολικότητας είτε σε επίπεδο τάξεων υποστήριξης. Για παράδειγμα, έχετε σκεφθεί δίγλωσσα νηπιαγωγεία όπου κάποιες δραστηριότητες να γίνονται στην μητρική γλώσσα και κάποιες άλλες στα ελληνικά, ώστε αυτά τα παιδιά βαθμιαία να ενταχθούν πιο ομαλά στην κανονική εκπαίδευση, η οποία βέβαια πρέπει να γίνει στα ελληνικά, διότι αυτή είναι η γλώσσα της χώρας στην οποία πρέπει να ζήσουν και της οποίας οι αρχές, πρέπει να έρχονται σε επαφή και να συναλλάσσονται.

Ένα άλλο θέμα είναι και αφορά την σχολική διαρροή και αγοριών για οικονομικούς λόγους, αλλά και κοριτσιών για λόγους που έχουν να κάνουν για την αντιμετώπιση του φύλου –εδώ εντάσσονται και οι πρώιμοι γάμοι. Δεν ξέρω εάν θα έπρεπε να σκεφθούμε και να επεξεργασθούμε κάποια θετικά μέτρα, επιβραβεύσεις, ακόμη και χρηματικές για τα παιδιά που συμπληρώνουν κάποια χρόνια εκπαίδευσης βαθμιαία τα πρώτα τρία και μετά τα τρία επόμενα ώστε να συμπληρωθεί υποχρεωτική εκπαίδευση. Με αφορμή εδώ το θέμα των πρώιμων γάμων και της πρώιμης έναρξης τεκνοποίησης, έρχεται μπροστά μας ένα ζήτημα το οποίο αφορά όλον τον εφηβικό πληθυσμό της χώρας και αποφεύγουμε να το θίξουμε. Το θέμα της σεξουαλικής αγωγής στα σχολεία θα πρέπει να το θίγουμε από πολύ νωρίς, ανάλογα με την ηλικία του παιδιού βέβαια, που θα εμπλουτίζεται βαθμιαία και θα περιλαμβάνει σαφέστατες και εφαρμόσιμες οδηγίες αντισύλληψης, όχι σαν αυτές που έχει το βιβλίο της Α΄ Γυμνασίου όπου μάλλον ξεμαθαίνουν τα παιδιά ότι σωστό μπορούσαν να μάθουν. Θα πρέπει να υπάρχουν κάποιες πληροφορίες ενταγμένες στην σχολική ύλη, οι οποίες θα βοηθούσαν και αυτόν τον πληθυσμό να αποφύγει την πρώιμη τεκνοποίηση,

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΚΥΡΙΑΖΗ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	16.1.2013	BJIS0116.KZ1

υποστηριζόμενες και με κάποια κοινωνική εργασία που χρειάζεται ειδικά σε αυτόν τον πληθυσμό.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θα ήθελα να πω ότι σε θέματα πρώιμων γάμων ή τεκνοποιίας, δεν μπορεί να διατάξει η Πολιτεία. Εκεί υπάρχουν άλλοι τρόποι για να μπορέσεις αυτούς τους ανθρώπους να τους αλλάξεις την νοοτροπία και να αντιληφθούν ότι είναι πέρα από το εθιμικό δίκαιο, δηλαδή πέρα από τα ήθη και τα έθιμα τα δικά τους, ότι έχουν αλλάξει οι εποχές, οι συνθήκες και θα πρέπει οι άνθρωποι αυτοί κάποτε να το αντιληφθούν. Αυτό προϋποθέτει ένα ρωμαλέο εκπαιδευτικό σύστημα και μια συνεχή ανατροφοδότηση της ενημέρωσης, μέσα από κοινωνικούς λειτουργούς, κοινωνικές υπηρεσίες, ΟΤΑ και γενικότερα από όλους τους θεσμούς.

Το λόγο έχει η κυρία Ρεπούση.

ΜΑΡΙΑ ΡΕΠΟΥΣΗ: Χαίρομαι πολύ γι' αυτή την συνεδρία της Επιτροπής και λυπάμαι πολύ που δεν ήμουν από την αρχή εδώ για να σας ακούσω. Είμαι σίγουρη ότι θα είπατε πολύ χρήσιμα πράγματα και εάν ενημερώθηκα σωστά, θα κάνετε ένα υπόμνημα με αυτά, οπότε ανυπομονώ να το διαβάσω.

Έχουμε ένα πολύ σημαντικό ζήτημα και νομίζω ο κορμός του ζητήματος σε πολλά θέματα είναι η εκπαίδευση. Εάν καταφέρναμε σαν Πολιτεία να εντάξουμε τα παιδιά Ρομά, με ρόμικη καταγωγή στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, θα είχαμε πολύ σημαντικά αποτελέσματα, συνολικά για την κοινότητα ρομά στην κοινωνία. Αυτό είναι ένα στοίχημα για εμάς και υπολοιπόμαστε πάρα πολύ. Πιστεύω ότι στην ουσία η εκπαίδευσή μας δεν έχει εντάξει ως συγκροτητικότητας στοιχείο αυτό που λέμε διαπολιτισμικότητα, διαπολιτισμική αγωγή. Ο στόχος δεν είναι να κάνουμε τους ρομά όπως είμαστε εμείς, αλλά είναι να τους δεχθούμε ως μια ομάδα με γλωσσικές και πολιτισμικές ιδιαιτερότητες και να έχουμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που μπορεί να αναγνωρίσει αυτή την ιδιαιτερότητα πλάι σε όλες τις άλλες. Επομένως, να λειτουργήσει ως ένας μηχανισμός κοινωνικοποίησης και απόκτησης της ιδιότητας του πολίτη.

Έχουμε πολλά πράγματα να κάνουμε. Γνωρίζω ότι αυτή την στιγμή μέσα από τα προγράμματα των ΕΣΠΑ γίνονται πάρα πολλά μεγάλα προγράμματα εκπαίδευσης των ρομά, τα οποία κινούνται σε αυτό που λέμε περιπολιτιστική αντίληψη. Το ένα απ' αυτά είναι με κορμό

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΚΥΡΙΑΖΗ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	16.1.2013	BJIS0116.KZ1

το Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Παιδαγωγικό Τμήμα και απλώνεται στην Βόρειο Ελλάδα και το άλλο είναι με κορμό το Πανεπιστήμιο Αθηνών και έχει περιοχές όπως είναι η Αττική, η Στερεά Ελλάδα κ.λπ.. Φαντάζομαι, εάν και πιθανότατα δεν το γνωρίζω, να υπάρχουν και άλλα τέτοια προγράμματα και σε άλλα Πανεπιστήμια ελληνικά. Παρακολουθώντας αυτό τουλάχιστον που γινόταν και γίνεται από το Παιδαγωγικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, μου έκανε εντύπωση η προσέγγιση ότι αντί να περιμένουμε τα παιδιά αυτά να έρθουν στα σχολεία μας, το πρόγραμμα επιχειρούσε να πάει το ίδιο στην κοινότητα, να δουλέψει με τους γονείς και με την κοινότητα, προκειμένου να εντάξει τα παιδιά στο σχολικό περιβάλλον. Αυτό ήταν το ένα που με εντυπωσίασε και το δεύτερο ήταν, το πόσο με διαφορετικούς τρόπους εργαστηριακής μάθησης και παιχνιδιών τα οποία καμιά φορά προέκυπταν μέσα από τις δικές τους πολιτιστικές ιδιαιτερότητες, προσπαθούσαν να εντάξουν αυτά τα παιδιά σε μια διαδικασία μάθησης.

Θεωρώ αυτού του είδους τις πρωτοβουλίες πάρα πολύ σημαντικές και θα ήθελα να ξέρω κατά πόσο έχετε επαφή με αυτά τα προγράμματα, δηλαδή εάν ενημερώνεστε για τα αποτελέσματά τους και εάν ενημερώνεστε για τις δυσκολίες τους. Τι σχέση έχετε με την Ειδική Διεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας που εποπτεύει αυτά τα προγράμματα Ρομά, όπως και τα προγράμματα που γίνονται στην Θράκη με τα παιδιά της μουσουλμανικής μειονότητας. Εάν έχω ενημερωθεί σωστά, η ανάπτυξη και η συνέχιση αυτών των προγραμμάτων που είναι πολύ σημαντική, δεν είναι δεδομένη και επομένως και εσείς και εμείς θα πρέπει να δούμε πώς θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε, έτσι ώστε να συνεχιστεί η λειτουργία. Εκτός από αυτό να δούμε να μπορέσουμε αυτά τα στοιχεία του προγράμματος που έχουν να κάνουν με ένα συγκεκριμένο διαδικαστικό μεθοδολογικό τρόπο μάθησης και μια συνολική αντίληψη για την ένταξη και την κοινωνικοποίηση των παιδιών Ρομά, θα μπορούσαν ίσως να μπολιάσουν και το συνολικό εκπαιδευτικό μας σύστημα. Δηλαδή, να ξέρουν οι Γενικές Διευθύνσεις και κυρίως σε αυτές τις περιοχές που έχουν τέτοια παιδιά, πώς δούλεψαν αυτά τα προγράμματα που είναι καινοτόμα και πρωτοποριακά.

Λυπάμαι που δεν άκουσα τις εισηγήσεις σας και είμαι σίγουρη ότι θα είχα να σας κάνω και άλλες ερωτήσεις.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΚΥΡΙΑΖΗ	ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ	16.1.2013	BJIS0116.KZ1

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει η κυρία Μαρίνα Χρυσοβελώνη.

ΜΑΡΙΝΑ ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝΗ: Κυρία Πρόεδρε, θα ήθελα κατ' αρχήν να σας συγχαρώ για την πρωτοβουλία της σημερινής σας συνεδρίασης, η οποία πραγματικά θεωρώ ότι αγγίζει ένα πολύ σοβαρό ζήτημα. Λυπάμαι και εγώ με την σειρά μου που δεν μπόρεσα να ακούσω όλες τις Εισηγήσεις που προηγήθηκαν, αλλά δυστυχώς υπάρχουν πολλές υποχρεώσεις σήμερα στην Ολομέλεια της Βουλής. Θεωρώ λοιπόν και εγώ ότι σαφώς η Πολιτεία θα πρέπει να έχει έναν σχεδιασμό και ένα πολύ συγκεκριμένο πρόγραμμα στο κομμάτι αυτό και ότι θα πρέπει να ενσχύψει με ιδιαίτερη ευαισθησία στο θέμα που αφορά τους Ρομά. Συμφωνώ απόλυτα με την θέση και την τοποθέτηση της κυρίας Χριστοφιλοπούλου ότι σημαντικό ρόλο παίζει σαφώς μεν η Πολιτεία, αλλά οπωσδήποτε η δραστηριοποίηση και ο συντονισμός των τοπικών υπηρεσιών και η συμβολή των δήμων προς την κατεύθυνση αυτή.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΠΑΛΛΑΣ	ΠΑΛΛΑΣ	16.1.2013	BKIS0116.PP1

(Συνέχεια ομιλίας κ. ΜΑΡΙΝΑΣ ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝΗ)

Το λέω αυτό μετά λόγου γνώσεως και αναφέρομαι στον Βόλο, στον οποίο διαμένω και είναι η εκλογική μου περιφέρεια, όπου πραγματικά έχουν γίνει πάρα πολύ σημαντικές παρεμβάσεις στον τομέα αυτό. Δηλαδή, με συντονισμό Δήμου, δημοτικών αρχόντων, κοινωνικών υπηρεσιών και άλλων τοπικών υπηρεσιών και έτσι έχουμε πετύχει πάρα πολύ σπουδαία αποτελέσματα, πρώτον, στο κομμάτι που αφορά την εκπαίδευση, δεύτερον, στο κομμάτι που αφορά την ενσωμάτωση των ρομά στο κοινωνικό σύνολο, στη διασφάλιση των συνθηκών υγιεινής, στην παροχή κινήτρων για συμμετοχή όχι μόνο στην κοινωνική ζωή του τόπου, αλλά ακόμα και στην πολιτική ζωή και αναφέρομαι στο κομμάτι που αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση, διότι στις τελευταίες εκλογές στο χώρο της αυτοδιοίκησης είχαμε και υποψηφιότητες ατόμων προερχόμενων από τον χώρο των ρομά, ακριβώς επειδή ήταν άτομα τα οποία με την κατάλληλη εκπαίδευση κατόρθωσαν να έχουν μια ισότιμη συμμετοχή στα ψηφοδέλτια, μια πολύ καλή τοποθέτηση και έναν πάρα πολύ καλό λόγο. Όμως, θεωρώ εξίσου σημαντικό το γεγονός ότι τόσο η πολιτεία, όσο και εμείς που δεν ανήκουμε στην κατηγορία των ρομά, δεν θα πρέπει να τους αντιμετωπίζουμε ως άτομα ενός κατώτερου θεού, αλλά ως άτομα που έχουν κάποιες ιδιαιτερότητες και αυτό είναι σαφές. Για το λόγο αυτό, επιβάλλεται να διασφαλίσουμε εκείνες τις προϋποθέσεις που απαιτούνται, αλλά και τις συνθήκες ώστε τα άτομα αυτά να μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα στις δράσεις και τη λειτουργία της κάθε τοπικής κοινωνίας και εννοώ ως προς όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής, ώστε να μπορεί να διασφαλιστεί και η απρόσκοπτη λειτουργία του κοινωνικού συνόλου και να μην έχουμε τα περιστατικά που κατά καιρούς βιώνουμε.

Θα ήθελα να καταλήξω ότι έχω κι εγώ ακριβώς τα ίδια ερωτήματα που έθεσε και η κυρία Ρεπούση, δηλαδή, εάν υπάρχει επαρκής επαφή και συνεχής ενημέρωση με τα προγράμματα που αφορούν τους ρομά και πώς σκοπεύετε να τα υλοποιήσετε. Επίσης, πως εμείς, ως Επιτροπή Ισότητας, θα μπορούσαμε να συνδράμουμε προς την κατεύθυνση αυτή ώστε να έχουμε παρόμοια αποτελέσματα με αυτά που προανέφερα στη δική μου περιφέρεια. Ευχαριστώ.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο κ. Λαμπρούλης.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΠΑΛΛΑΣ	ΠΑΛΛΑΣ	16.1.2013	BKIS0116.PP1

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΜΠΡΟΥΛΗΣ: Ευχαριστώ, κυρία Πρόεδρε. Τα προβλήματα σε σχέση με τους ρομά τα γνωρίζουμε λίγο ή πολύ όλοι. Κατά την γνώμη μας όλα αυτά τα ζητήματα είναι βαθύτατα πολιτικά και ακροθιγώς θα έλεγα, όπως σημείωσα κατά την ομιλία της κυρίας Σπανού, πάσχουμε από πολιτικές ενσωμάτωσης σε σχέση με τους ρομά. Αυτό που βγαίνει από την συζήτηση μέχρι στιγμής είναι οι διαχρονικές ευθύνες της πολιτείας, του κράτους, απέναντι και σε αυτή την κατηγορία συνανθρώπων μας. Όλα αυτά τα προβλήματα που αναφέρθηκαν, τα γνωρίζουμε, είναι καταγεγραμμένα, τα βιώνουμε, τουλάχιστον όσοι μένουν κοντά σε συνοικισμούς των ρομά, είτε σε πόλεις είτε σε άλλες περιοχές.

Για παράδειγμα, το θέμα της κατοικίας, το οικιστικό, είναι πρόβλημα και απασχολεί όλους τους Έλληνες, ρομά και μη. Τα νέα ζευγάρια σήμερα δεν έχουν δυνατότητα πρόσβασης στην πρώτη κατοικία, όπως επίσης και η συμβίωση μεγάλου αριθμού ανθρώπων σε ένα χώρο χωρίς τις απαραίτητες υποδομές, όπως δίκτυα αποχέτευσης, ύδρευσης και τα λοιπά, βεβαίως, θα δημιουργήσουν προβλήματα τουλάχιστον λοιμωδών νοσημάτων. Ανοίγω μια παρένθεση και σας αναφέρω ότι στην Λάρισα έχουμε ένα μεγάλο ποσοστό των ρομά, οι οποίοι είναι οροθετικοί στις διάφορες μορφές ηπατίτιδας. Πολύ σημαντικό ζήτημα, το οποίο αναφέρθηκε και από το Συνήγορο του Πολίτη, είναι αυτό που αφορά στην παροχή υπηρεσιών υγείας που τυγχάνουν αυτοί οι άνθρωποι, οι οποίοι δεν αποτελούν και αυτοί εξαίρεση από τον γενικότερο πληθυσμό. Δείτε τώρα τα ψευδεπίγραφα - κατά τη γνώμη μας - όπου δεν αντιμετωπίζονται τέτοια ζητήματα, όχι μόνο των ρομά, αλλά και σε άλλες εκφάνσεις της πολιτικής μας ζωής και της κοινωνίας μας, με προγράμματα. Τα προγράμματα αφορούν συγκεκριμένο χώρο, τόπο και πληθυσμό και από κει και πέρα έχουν το ληξιπρόθεσμο τους. Επομένως, τι θα γίνει με τον εμβολιασμό των παιδιών, όταν στη Λάρισα κλείσανε μια σειρά από υποδομές του ΠΙΚΠΑ και δεν έχουν τώρα πρόσβαση, ανασφάλιστοι, άνεργοι, άποροι που κατ' εξοχήν ήταν ασφαλισμένοι οι ρομά ή καλύπτονταν οι υγειονομικές τους ανάγκες μέσω της πρόνοιας, που θα πάνε τώρα να εμβολιαστούν; Πού θα πάνε οι γυναίκες να κάνουν γίνει γυναικολογικές εξετάσεις; Αυτά τα δύο παρείχαν κάποιες υπηρεσίες, έστω υποτυποδώς και με προβληματικό τρόπο, αλλά πλέον δεν θα υπάρχουν, όχι όμως μόνο για τα παιδιά των ρομά, αλλά και των άλλων.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΠΑΛΛΑΣ	ΠΑΛΛΑΣ	16.1.2013	BKIS0116.PP1

Όσον αφορά τις εργασιακές σχέσεις, αυτοί οι άνθρωποι υφίστανται την εκμετάλλευση της εργατικής τους δύναμης και μάλιστα πολλαπλώς. Το κράτος έχει διαχρονικά την ευθύνη να ενσωματώσει αυτούς τους ανθρώπους και βεβαίως εδώ, δεν γίνεται μόνο δημιουργώντας υποδομές που λείπουν. Για παράδειγμα, συγχωνεύονται σχολεία και δεν λέμε ότι πρέπει να κάνουμε αναγκαστικά σχολεία για τους ρομά, αλλά θα πρέπει η πολιτεία να δει το θέμα της εκπαίδευσης τους. Τα ζητήματα αυτά αφορούν το σύνολο της κοινωνίας μας και οι λύσεις είναι πολιτικές. Οι συσχετισμοί σε πολιτικό επίπεδο είναι τέτοιοι που υπηρετούν ένα συγκεκριμένο σύστημα που έχει ως βασική του αρχή την εκμετάλλευση του ανθρώπου από άνθρωπο. Επομένως, εμείς λέμε ότι όσα προγράμματα και παρεμβάσεις γίνουν, μπορεί να έχουν κάποια μικρά τοπικά αποτελέσματα, όμως, δεν θα λύσουν τέτοιου είδους προβλήματα, όπως το θέμα των ρομά που συζητάμε σήμερα, εάν δεν αλλάξουν οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες στη χώρα μας. Κάπου αλλού, στις σοσιαλιστικές χώρες, αυτά τα ζητήματα τα είχαν λυμένα, ήταν ενταγμένοι με όλο το σεβασμό στα ήθη και τα έθιμα, με ίσα δικαιώματα απέναντι σε όλους. Επομένως, να που είναι το ζήτημα, το οποίο είναι βαθύτατα πολιτικό και έχει να κάνει με το σύστημα που ζούμε. Ευχαριστώ.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ – ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι σας έχει διανεμηθεί μια κατάσταση με τους φορείς εκείνους, τους οποίους θα πρέπει η Επιτροπή να δει στην επόμενη συνεδρίαση που θα ακολουθήσει.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
Χαραλαμπόπουλος		16.1.2013	BLIS0116.MX1

(Συνέχεια ομιλίας κυρίας Αικατερίνης Παπακώστα-Σιδηροπούλου, Προέδρου της Επιτροπής)

Θα παρακαλέσω, λοιπόν, όλα τα κόμματα να αν έχουν να προσθέσουν κάποιους άλλους, εγκαίρως να ενημερώσουν τις υπηρεσίες της Βουλής, μέσω του κ. Παγουλάτου, ώστε μέχρι και τη Δευτέρα οι προσκλήσεις να έχουν φύγει προς τους φορείς.

Επαναλαμβάνω, σας έχω διανείμει -όπως οι υπηρεσίες της Βουλής έχουν καταγράψει- τους φορείς εκείνους, οι οποίοι θεωρούνται σκόπιμο να προσκληθούν. Εάν υπάρχει κάποια άλλη πρόταση, διανέμεται τώρα προς τα κόμματα, ώστε να ενημερώσετε την αρμόδια υπηρεσία της Βουλής -στην προκειμένη περίπτωση, τον κ. Παγουλάτο, ο οποίος υποστηρίζει την Επιτροπή μας- προκειμένου η πρόσκληση να σταλεί στους φορείς. Αυτό δεν πρέπει να συμβεί αργότερα από τη Δευτέρα, διότι η συνεδρίαση της Επιτροπής είναι την προσεχή Τετάρτη.

Το λόγο έχει η κυρία Σπανού.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΣΠΑΝΟΥ (Συνήγορος του Πολίτη): Κυρία Πρόεδρε, τέθηκαν πάρα πολλά ζητήματα. Φαίνεται ότι υπάρχει μεγάλη ανησυχία και στην Επιτροπή για τα ζητήματα των ρομά και μοιραζόμαστε πάρα πολλές από αυτές τις ανησυχίες.

Θα ξεκινήσω με το ευρύτερο ζήτημα που έθεσε η και η κυρία Χριστοφιλοπούλου για το πώς οργανώνεις αυτήν την πολιτική. Είναι γεγονός η ασυνέχεια που χαρακτηρίζει γενικότερα την πολιτική μας δυστυχώς στην Ελλάδα, παίρνουμε καλές πρωτοβουλίες, αλλά κάπου χάνονται και δεν υπάρχει οριζόντιος συντονισμός και δεν διαχέεται η πολιτική προς τα κατώτερα διοικητικά επίπεδα, ώστε να υπάρξει η συνέχεια που χρειάζεται και η υλοποίηση, βέβαια και όχι μόνο οι καλές ιδέες. Όλα αυτά, όντως, είναι αρνητικά.

Εδώ, λοιπόν, θα συμφωνήσω με τα προβλήματα. Απλώς, εδώ η μόνη απάντηση είναι ένα σχέδιο ολοκληρωμένο, το οποίο θα πιάνει από τις πολιτικές προτεραιότητες και θα

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
Χαραλαμπόπουλος		16.1.2013	BLIS0116.MX1

κατεβαίνει μέχρι το στάδιο της υλοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό και ο Συνήγορος του Πολίτη όπου βλέπει προβλήματα μπορεί να κάνει προτάσεις οργανωτικές, όπως λέμε, ώστε να οργανωθεί καλύτερα αυτό το σχέδιο.

Στο πλαίσιο αυτό υπάρχουν και τα προγράμματα. Είναι γεγονός ότι τα προγράμματα δεν λύνουν πρόβλημα, αλλά είναι συνήθως μια πρώτη αντιμετώπιση, προκειμένου να τεθούν μεθοδολογικές αρχές, προκειμένου να δοκιμαστούν καινοτόμες δράσεις κ.λπ., με προοπτική τη γενίκευσή τους. Το πρόγραμμα, όντως, έχει αρχή και τέλος και δεν αρκεί. Κάποια στιγμή, λοιπόν, τα αποτελέσματα από τη λειτουργία του προγράμματος πρέπει να γίνουν στοιχεία μιας πολιτικής, θα λέγαμε, ρουτίνας, δηλαδή, καθημερινής πολιτικής. Και εδώ, ίσως ας πούμε. Εδώ, βεβαίως, πάντα για το πρόβλημα ότι στα προγράμματα ή αρκεί μια χρηματοδότηση - συνήθως κοινοτική- δεν εξασφαλίζεται, όμως, η χρηματοδότηση στη συνέχεια, προκειμένου να ενταχθεί στην καθημερινή πολιτική. Είναι ένα θέμα το οποίο πρέπει να λύσουμε, βεβαίως, σε πολύ δυσκολότερες συνθήκες αυτή την εποχή.

Είναι πάντως γεγονός ότι ιδιαίτερα ο ρόλος της αυτοδιοίκησης, που είναι και πιο κοντά στα προβλήματα, είναι πάρα πολύ σημαντικός. Είναι πως θα δώσει το στίγμα, που θα δώσει την ώθηση, τι πνεύμα θα περάσει, κι αυτό και σε ορισμένες ίσως περιοχές βρίσκουμε πρωτοβουλίες πιο πρωτοποριακές, ενώ σε άλλες έχουμε άλλου τύπου αντιμετώπιση. Εδώ, λοιπόν, ένα σχέδιο ευρύτερο, θα έδινε το πνεύμα, στο οποίο θα μπορούσαν να ενταχθούν όλες αυτές οι δράσεις.

Όσον αφορά την υλοποίηση προγραμμάτων, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν υλοποιεί, αν θέλετε, προγράμματα που απευθύνονται απευθείας στον πληθυσμό, αλλά διαμεσολαβεί στις κοινότητες αυτές, γνωρίζει προγράμματα που λειτουργούν, έχει επαφή και ο κ. Μόσχος θα σας πει και περισσότερα, αυτό, όμως, που υλοποιεί, κατά καιρούς, είναι προγράμματα που προωθούν την πληροφόρηση για τα δικαιώματα των ομάδων αυτών, για τις δυνατότητες που έχουν να προσφύγουν στο Συνήγορο, εν προκειμένω, όταν υποστούν διακρίσεις ή όταν έχουν κάποιο πρόβλημα. Είχαμε και την περασμένη χρονιά ένα πρόγραμμα progress σε αυτό το πλαίσιο. Ελπίζουμε ότι θα έχουμε και στην επόμενη χρονιά, για την καταπολέμηση των διακρίσεων και μια μεγάλη ομάδα εδώ, είναι η ομάδα των ρομά.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
Χαραλαμπόπουλος		16.1.2013	BLIS0116.MX1

Το άλλο που θα ήθελα να θέσω είναι ότι όντως πολλές πτυχές του θέματος των ρομά, είναι κοινωνικές και δεν αρκεί μια νομοθεσία απλώς. Σε αυτό, λοιπόν, η απάντηση είναι η προσπάθεια ένταξης των πληθυσμών. Ακριβώς επειδή είναι κοινωνικό το πρόβλημα, δεν θα λυθεί με το να βγει ένας νόμος ή μία διάταξη που να λέει «απαγορεύεται αυτό ή το άλλο», όταν στην ουσία αυτή η πρακτική αποτελεί έναν πάγιο τρόπο ζωής και αντίληψης σε μια τέτοια κοινότητα. Πρέπει, λοιπόν, αυτές οι κοινότητες να υποστηριχθούν, να τους δοθεί η ευκαιρία να δουν αλλά πιο σύγχρονα, ίσως, μοντέλα ζωής, στα οποία τα δικαιώματα των διαφόρων ομάδων προστατεύονται και των κοριτσιών στις μικρές ηλικίες και όταν, βεβαίως και εδώ παίζουν μεγάλο ρόλο αυτοί οι διαμεσολαβητές στις κοινότητες -αυτή είναι η καινοτομία διαφόρων προγραμμάτων- που προσεγγίζουν την κοινότητα και την φέρνουν σε επαφή με τον έξω κόσμο και την φέρνουν σε επαφή με τον έξω κόσμο και δίνουν κίνητρα - αναφέρθηκε και αυτό προηγουμένως- πολλές φορές -σε άλλες χώρες αυτό συμβαίνει συχνά- στο να κρατηθούν τα παιδιά στο σχολείο. Συνδέεται, δηλαδή, η παραμονή των παιδιών στο σχολείο με κάποια πλεονεκτήματα, κάποια οφέλη που μπορεί να έχει η οικογένεια από αυτό, ώστε σιγά-σιγά να μπει στη λογική ότι το παιδί θα πάει σχολείο και θα συνεχίσει στο σχολείο. Αυτό, λοιπόν, νομίζω ότι είναι και η απάντηση σε όλο αυτό το πρόβλημα και είναι βέβαιο ότι δεν υπάρχει μια μαγική λύση από τη μια στιγμή στην άλλη.

Σχετικά με την μετεγκατάσταση που είναι ένα από τα μεγάλα προβλήματα, γιατί δημιουργούν τις συγκρούσεις κ.λπ. με άλλους πληθυσμούς, η γενική κατεύθυνση είναι ότι δεν τους διώχνουμε από κάπου, αν δεν τους διοχετεύσουμε κάπου αλλού, να τους πούμε πού θα πάνε είτε προσωρινά είτε, ακόμα καλύτερα, μόνιμα.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο κ. Μόσχος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (Βοηθός Συνηγόρου του Πολίτη – Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού): Κυρία Πρόεδρε, το ζήτημα με τα προγράμματα είναι πράγματι έτσι όπως το έθεσε ο κ. Λαμπρούλης ότι επειδή τελειώνουν τα προγράμματα, συχνά παρατηρείται ένα κενό μεταξύ των υλοποιήσεών τους. Αλλά, όπως τόνισε και η κυρία Συνήγορος, η προσθετική αξία των προγραμμάτων είναι μεγάλη όσο δεν υφίσταται ο μηχανισμός.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
Χαραλαμπόπουλος		16.1.2013	BLIS0116.MX1

Έλεγα νωρίτερα, κυρία Ρεπούση, ότι δημιουργήθηκε το 2011 μια συμβουλευτική επιτροπή. Αυτή συμβουλευτική, θα ήταν πολύ βοηθητική σε αυτό που ρωτάτε, σε σχέση με τη συνεργασία και τη διάχυση και ανταλλαγή ενημέρωσης. Ad hoc,σε ειδικές περιστάσεις έχουμε συνεργαστεί επανειλημμένα με τα προγράμματα. Είχαμε μια εξαιρετική συνεργασία, για παράδειγμα, που για την ένταξη των παιδιών ρομά, στα σχολεία στην Περαιά, που ανταποκρίθηκε πολύ θετικά και οι παράγοντες του Υπουργείου, αλλά και το πρόγραμμα βοήθησε πάρα πολύ και πολλά άλλα. Αλλά, εμείς μπορούμε να δεσμεύσουμε τα προγράμματα, ώστε να μας δίνουν ενημέρωση. Αυτό πρέπει να το κάνει το Υπουργείο Παιδείας και κάπως, το Υπουργείο Παιδείας , ως αρμόδιο και για την διαρκή παροχή τέτοιων συναφών υπηρεσιών, αλλά και για την εφαρμογή αυτών των προγραμμάτων, θα είναι καλό και να συγκαλέσει κάποιο όργανο που να φέρνει κοντά και το Συνήγορο και τα προγράμματα που υλοποιούν τις σχετικές δράσεις.

Μιλήσαμε πολύ για τους εμβολιασμούς. Τονίζω ότι στην εγκύκλιο του Υπουργείου που είναι εξαιρετική αναφέρεται ότι «Όταν υπάρχει αδυναμία εγγραφής λόγω μη εμβολιασμού, κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία του σχολείου με τους τοπικούς φορείς, την τοπική αυτοδιοίκηση, τα ιατροκοινωνικά κέντρα κ.λπ., κ.λπ.» και τονίζει η εγκύκλιος ότι « δεν μπορεί να αρνείται την εγγραφή το σχολείο». Έχει μια σειρά από προβλέψεις. Εφαρμόζεται αυτό; Στην πράξη πολλές φορές παρακάμπτεται.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΦΡΑΤΖΗ	ΙΩΑΝΝΟΥ	15.01.2013	BMIS0116.FE1

(Συνέχεια ομιλίας, κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΣΧΟΥ, Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη (Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού))

Έρχομαι τώρα στο θέμα που τέθηκε εξαιρετικά και ευρέως και από τον κ. Ζαχαριά για το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Θεωρούμε ότι είναι πρωτεύων και δεν αφορά μόνο τους Ρομά, γενικώς όλο το πληθυσμό που δοκιμάζετε, η Τοπική Αυτοδιοίκηση να έχει ισχυρές ικανές κοινωνικές υπηρεσίες με ειδικά εργαλεία με μεσολαβητές που ανέφερε η κυρία Σπανού που να μπορεί να προσεγγίζει και τους Ρομά και άλλες πληθυσμιακές ομάδες, ιδιαίτερα ευάλωτες και από τη σημερινή κρίση. Στην νομοθεσία προβλέπετε και σωστά αναφέρατε ότι τους εμβολιασμούς πρέπει ένας να τους παρακολουθεί δεν μπορεί τη μια οι Γιατροί του Κόσμου, την άλλη κάποια άλλη οργάνωση. Αυτό έχει προβλεφθεί στην νομοθεσία να το κάνουν οι Δήμοι, η υλοποίησή του είναι πως θα γίνει. Με ειδικές υπηρεσίες που φτάνουν, βρίσκονται μέσα στους καταυλισμούς και υποστηρίζουν την έγκαιρη και σωστή προετοιμασία και βεβαίως στη συνέχεια την υποστήριξη της σχολικής φοίτησης.

Αυτά τα σχολεία που ονομάζονται «σχολεία γκέτο» είναι ένα μεγάλο θέμα προς συζήτηση. Υπάρχουν, δυστυχώς, κάποιες πρακτικές στη χώρα μας, αναφερθήκατε και προηγουμένως, που έχουν καταδικαστεί διεθνώς. Για τη πρακτική του Ασπροπύργου, έχουμε καταδίκη από το Συμβούλιο της Ευρώπης που λειτουργεί σχολείο απομονωμένο μόνο με παιδιά Ρομά. Όσοι από εσάς ταξιδεύετε στην Β. Εύβοια μετά την Αρτάκη θα περνάτε από ένα μέρος που λέγεται Καστέλα Ψαχνών, έχει το Τριθέσιο Δημοτικό σχολείο για όλα τα παιδιά και αμέσως μετά από το χωριό υπάρχει το Μονοθέσιο Δημοτικό σχολείο για Ρομά. Αυτό είναι το κλασσικό αποτέλεσμα των τοπικών αντιδράσεων και προκαταλήψεων που υπάρχουν μέσα στις κοινότητες και βημάτων που δεν έχουν γίνει παρόλο που έπρεπε να έχουν γίνει.

Έχουμε βήματα πολύπλευρα και πολυεπίπεδα και νομίζω ότι μπροστά μας, επειδή μιλάμε και για Ευρωπαϊκούς πόρους, πρέπει να αξιοποιηθούν. Υπάρχει ένα πλαίσιο εθνικής στρατηγικής για τους Ρομά. Βρισκόμαστε σε μία επικοινωνία και συνεργασία και με το Υπουργείο Εργασίας για την υλοποίησή τους. Έχουμε κάνει κάποιες προτάσεις και είμαστε σε μία διαβούλευση για το πώς θα μπορεί να στηριχτούν ειδικές δράσεις σταδιακά όσο γίνεται πιο πλατιά εφαρμοζόμενες με κέντρα νεανικής στήριξης και συμμετοχής που να δίνουν έμφαση στους εφήβους Ρομά. Ξέρετε είναι τεράστιο θέμα, τα παιδιά μετά τα 12 έτη φεύγουν,

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΦΡΑΤΖΗ	ΙΩΑΝΝΟΥ	15.01.2013	BMIS0116.FE1

τελειώνουν το Δημοτικό, χάνονται και μπαίνουν απευθείας στην εργασία. Να τους δώσουμε κίνητρα, βοήθεια και μία, αν θέλετε, ειδική διαπαιδαγώγηση για την κοινωνική συμμετοχή και για την αίσθηση ότι έχουν ρόλο στην κοινωνία να παίξουν και βεβαίως, πολύ μεγάλη σημασία να συνεχίσουν το σχολείο.

Αναφέρθηκε, προηγουμένως, η περίπτωση του Δενδροπόταμου και θα ήθελα να τη σχολιάσω. Στον Δενδροπόταμο υπήρχε όντως μία διαμαρτυρία για την αιφνίδια διακοπή του ηλεκτρικού ρεύματος σε πάρα πολλά σπίτια. Δεν οδήγησε, όμως, σε διακοπή φοίτησης. Εμείς επισκεφτήκαμε το σχολείο. Αυτό που είναι πραγματικά προβληματικό είναι στην αίσθηση ότι, «μα εδώ μαθαίνουμε ότι υπάρχουν κάποια αναγκαία αγαθά και μπορεί ξαφνικά όλοι μας να τα χάνουμε;». Δηλαδή, ένα παράπονο βγήκε, κυρίως, από αυτά τα παιδιά που φοιτούν σε αυτό το σχολείο το οποίο οι εκπαιδευτικοί είχαν να το αντιμετωπίσουν και να το διαχειριστούν με κάποιο τρόπο. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει παρέμβει, είναι ανοιχτή η διαμεσολάβησή μας για το θέμα της ΔΕΗ και δεν θα το σχολιάσω, γιατί αυτό είναι άλλο βήμα του Συνηγόρου του Πολίτη που έτσι και αλλιώς το έχει αναλάβει τυπικά.

Να σας πω όμως ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό αυτή τη νέα γενιά που την καλούμε να μπει στην εκπαίδευση, που όπως σωστά ειπώθηκε, προσπαθούμε να τους δώσουμε ρόλο μέσα στην ελληνική κοινωνία, να μην την απογοητεύουμε ότι με το ένα χέρι τους καλούμε και με το άλλο χέρι τους αποκλείουμε. Θα πρέπει να υπάρχουν πολύπλευρα συλλογικά μέτρα που να δίνουν παρόν και μέλλον στα παιδιά και στους ενήλικες Ρομά μέσα στην κοινωνία μας.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Το λόγο έχει ο κ. Σαγιάς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΓΙΑΣ (Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη- Κύκλος Ποιότητας Ζωής): Ετέθησαν πάρα πολλά ζητήματα, αλλά νομίζω ο πυρήνας τους, όπως είπε η κυρία Σπανού, είναι πρώτα από όλα ο οριζόντιος συντονισμός, να βρουν το βηματισμό τους όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς. Το δεύτερο είναι το ζήτημα της διαδικασίας του σχεδιασμού είτε αυτό είναι σε επίπεδο προγράμματος ή είναι σε επίπεδο παρεμβάσεων. Υπάρχουν διάφορα βήματα στο σχεδιασμό, κατά την άποψη μου και σε κάποια ο Συνήγορος,

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΦΡΑΤΖΗ	ΙΩΑΝΝΟΥ	15.01.2013	BMIS0116.FE1

η Ανεξάρτητη Αρχή μπορεί να κάνει κάποιες παρεμβάσεις και σε κάποια άλλα δεν μπορεί. Πολύ επιγραμματικά τα σημείωσα εδώ, βήματα σχεδιασμού είναι πρώτα από όλα οι στόχοι μας, τι κάνουμε. Δεύτερον είναι πως το κάνουμε και το τρίτο που το κάνουμε και το τέταρτο πότε το κάνουμε.

Ο Συνήγορος, η Ανεξάρτητη Αρχή μπορεί να λειτουργήσει ως ένας χώρος κοινωνικής συμμετοχής στο σχεδιασμό μέσα από τις αναφορές και τη διαμεσολάβηση που μπορεί να ασκήσει μεταξύ τοπικού, υπέρ τοπικού κράτους και το αναφερόμενο πολιτών ή ομάδων πολιτών. Μπορεί να κάνει πολλή δουλειά και την κάνει. Θα σας αναφέρω μόνο πέντε παραδείγματα τοπικού επιπέδου, καλές πρακτικές που έγιναν σε διάφορες περιοχές. Είναι στο πως το κάνουμε, ποια είναι τα εργαλεία που μπορούμε να το υλοποιήσουμε, που το κάνουμε, ποια είναι τα κρίσιμα σημεία, ποιοι είναι οι κρίσιμοι τόποι στους οποίους μπορούμε να παρέμβουμε και πότε, ποιο χρονικό διάστημα και σε ποια χρονική στιγμή. Προφανώς, ο σχεδιασμός όπως πολύ σωστά αναφέρθηκε από πολλές πλευρές είναι μία εν γενώς πολιτική διαδικασία. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι μια Ανεξάρτητη Αρχή, δεν καθορίζει την πολιτική, τους στόχους. Μπορεί τους στόχους αυτούς να τους φτιάχνει η Κυβέρνηση ή η Βουλή από εκεί και πέρα, όμως, υπάρχουν τα υπόλοιπα βήματα στα οποία εμείς μπορούμε να βοηθήσουμε και βοηθάμε.

Θα σας αναφέρω πέντε παραδείγματα σε σχέση με αυτά που ανέφερα πριν για το συσχετισμό του χώρου με την κοινωνία και του αποκλεισμού και από τις δύο πλευρές. Στην Κομοτηνή ο Δήμος αγόρασε γη και ξεκίνησε την μετεγκατάσταση και προχώρησε, βρήκε τα κονδύλια. Αυτό ήταν κάτι στο οποίο η Ανεξάρτητη Αρχή είχε μεγάλη συμμετοχή και μάλιστα όταν είχαμε επισκεφτεί πρόσφατα την Κομοτηνή, ο Δήμαρχος εκεί μας είπε όλα τα ζητήματα που μπόρεσε να επιτύχει. Το ΥΠΕΚΑ και ο Δήμος έκαναν αποδεκτό ένα σχέδιο, μία πρόταση ένταξης ή και επίσπευση της ένταξης οικισμού Ρομά στο γενικό πολεοδομικό σχέδιο της περιοχής τόσο στην Ξάνθη όσο και στη Χαραυγή Χαλκίδας. Η υλοποίηση, βέβαια, παίρνει το χρόνο της. Η πρόταση, όμως, είναι εκεί, τα εργαλεία δόθηκαν για να μειωθούν τα προβλήματα.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΦΡΑΤΖΗ	ΙΩΑΝΝΟΥ	15.01.2013	BMIS0116.FE1

Επίσης, σε κάποιες περιοχές, σε κάποιες περιπτώσεις πράγματι μειώθηκαν πρόστιμα με βάση την ευαισθησία προς τις ομάδες αυτές, τα πρόστιμα για τα αυθαίρετα, με βάση τα ευτελή υλικά που είναι φτιαγμένες οι κατοικίες τους.

Ένα άλλο που θεωρούσαμε και θεωρούμε πολύ σημαντικό είναι η συγκοινωνιακή σύνδεση των πληθυσμών των οικισμών Ρομά τόσο για τα σχολεία όσο και για άλλες δραστηριότητες.

Για ένα άλλο που είναι αρκετά κοντά στο Σύνταγμα, στο Ταύρο και στο Μοσχάτο, έγινε ένα σχέδιο, δεν υλοποιήθηκε για πολλούς λόγους, το λεγόμενο «Πράσινων Σημείων». Δηλαδή, περιοχές όπου θα μπορούν να συγκεντρώνονται τα αντικείμενα, το σκραπ και να το επεξεργάζονται εκεί και από εκεί να φεύγουν και να πηγαίνουν στα συγκεκριμένα σημεία εκτός πόλης, ώστε να μην δημιουργούνται τα προβλήματα που δημιουργούνται με την επιτόπια καύση.

ΜΑΡΙΑ ΡΕΠΟΥΣΗ: Συγνώμη, μπορείτε να επαναλάβετε;

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΓΙΑΣ: Υπήρχε ένα σχέδιο από το ΥΠΕΚΑ δημιουργίας λεγόμενων «Πράσινων Σημείων», κάτι αντίστοιχο σαν τους κάδους απορριμμάτων ανακύκλωσης, αλλά μεγαλύτερη εγκατάσταση, στην οποία μαζεύονται τα αντικείμενα που έχουν συλλέξει οι Ρομά και δεν τα καίνε εκεί τα καλώδια για να γίνει το σκράπ, να μη δημιουργείται όχληση. Δεν έχει προχωρήσει αυτό. Η ιδέα, όμως, υπάρχει το εργαλείο υπάρχει και μπορεί να εφαρμοστεί. Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε μια σύσκεψη και στο ΥΠΕΚΑ, αλλά και στην Χατζηγιάννη Μέξη στα γραφεία μας για αυτό το θέμα, όπου ακούσαμε τις προτάσεις από όλους τους εμπλεκόμενους τοπικούς φορείς.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΛΙΑΤΗ	ΛΙΑΤΗ	16.01.2013	BNIS0116.ML2

Συνέχεια ομιλίας κ. ΙΩΑΝΝΗ ΣΑΓΙΑ, Βοηθού Συνηγόρου του Πολίτη (Κύκλος Ποιότητας Ζωής)

Κατέθεσαν προτάσεις, έγινε κάποια επεξεργασία και αυτό σταμάτησε για πολλούς και διάφορους λόγους. Τα εργαλεία υπάρχουν. Εκείνο που χρήζει άμεσης αντιμετώπισης είναι, πρώτον, η εξεύρεση πόρων και δεύτερον η πολιτική βούληση. Αυτά τα δύο είναι έξω από τις δικές μας αρμοδιότητες.

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ(Πρόεδρος της Επιτροπής): Τον λόγο έχει ο κ. Καρύδης.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΡΥΔΗΣ(Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου): Αναφέρθηκε πριν ένα από τα κύρια προβλήματα στην αποτελεσματικότητα των δράσεων και των σχεδιασμών που είναι η αποσπασματικότητα. Υπάρχουν καλές προθέσεις, που όμως όπως είναι γνωστό, ο δρόμος για την κόλαση είναι στρωμένος με καλές προθέσεις. Μία από τις πρώτες διαπιστώσεις μας είναι ότι πρέπει να διασφαλιστεί η συγκρότηση ενός ουσιαστικού ενιαίου συντονιστικού κέντρου. Αυτό είναι μια παραδοχή και του σχεδίου εθνικής στρατηγικής που κατατέθηκε το 2011 και φτάνει με το 2020, σε σχέση με το προηγούμενο σχέδιο, 2001-2008, όπου μεταξύ των βασικών του προβλημάτων αναφέρονται οι οργανωτικές αδυναμίες ενός ολιγοεπίχειρησιακού προγράμματος που ποτέ δεν απέκτησε επιχειρησιακή δομή, υποδομή, μηχανισμό υλοποίησης και παρακολούθησης και κυρίως ένα ενιαίο κέντρο συντονισμού των δράσεων. Επίσης, η σταδιακή υποβάθμιση των παρεμβάσεων κατά την υλοποίηση, ως αποτέλεσμα της απουσίας ισχυρών προδιαγραφών, της έλλειψης διαδικασιών αξιολόγησης και παρακολούθησης κ.λπ..

Θα δώσω ένα παράδειγμα σε σχέση με αυτό Τάκης πρακτικής. Είναι μια πρωτοβουλία του Ιουνίου 2011, στο πλαίσιο του διαμεσολαβητικού ρόλου και φυσιογνωμίας του Συνηγόρου, να συγκαλέσουμε όλους τους αρμόδιους φορείς που είχαν σχέση με το ζήτημα του καταυλισμού του Βοτανικού. Στείλαμε μια πρόσκληση στο πλαίσιο της διερεύνησης αναφορών για τα προβλήματα που έχουν προκληθεί στην ευρύτερη περιοχή του Βοτανικού κ.λπ., λόγω του καταυλισμού, να έρθουν όλοι οι αρμόδιοι φορείς. Πράγματι,

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΛΙΑΤΗ	ΛΙΑΤΗ	16.01.2013	BNIS0116.ML2

3/6/2011 κάναμε την πρώτη συνεδρίαση, όπου ήταν οι πάντες. Ήταν η Περιφέρεια Αττικής, ο Δήμος Αθηναίων, η γενική γραμματεία πρωθυπουργού, η αποκεντρωμένη διοίκηση, το ΥΠΕΚΑ, ΤΕΔΚΝΑ, ο διοικητής της αστυνομίας κ.λπ.. Υπήρχαν καλές προθέσεις και προσπαθήσαμε να συντονίσουμε. Συμφωνήσαμε σε κάποιες δράσεις και καταμερισμό μεταξύ μας. Έγιναν κάποιες συναντήσεις. Στις 19 Σεπτεμβρίου 2011, τα πρακτικά αυτής της συνάντησης τελείωναν ως εξής: «Τέλος, ο κ. Καρύδης επεσήμανε ιδιαίτερα το γεγονός ότι, ενώ κατά τις προηγούμενες συναντήσεις είχαν προταθεί συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και ενέργειες που θα έπρεπε να υλοποιηθούν από τους συμμετέχοντες φορείς, ειδικότερα για το θέμα της καταγραφής του ελέγχου των ακινήτων και την επανασύσταση της αρμόδιας επιτροπής, δυστυχώς διαπιστώνεται δεν έγινε κάποια ενέργεια για τα ανωτέρω, με αποτέλεσμα να συνεχίζεται η ίδια αδιέξοδη κατάσταση. Ενημέρωσε τους συμμετέχοντες και ο Συνήγορος του Πολίτη θα εκτιμήσει για το πώς θα συνεχίσει την παρέμβαση του από το θέμα». Στη ουσία έληξε άδοξα αυτή η απόπειρα διαμεσολάβησης, διότι πράγματι δεν μπορούσε κάποιος να το συντονίσει ή να ζητήσει την όποια ευθύνη ή λογοδοσία. Η συνέχεια είναι γνωστή. Δεν νομίζω ότι η «λύση» που δόθηκε στο ζήτημα του καταυλισμού του Βοτανικού τιμά το κράτους δικαίου.

Από την άλλη πλευρά, πράγματι έχουμε ζητήματα καλών πρακτικών. Αναφέρθηκε η Μαγνησία και έχουμε στον δήμο Αλιάρτου με συντονισμένες ενέργειες και δράσεις έναν σημαντικό βαθμό ενσωμάτωσης και επίλυσης επιμέρους ζητημάτων, κάτι όχι συχνό, γι αυτό το επισημαίνουμε ως μια πολύ καλή περίπτωση δράσης της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Το δεύτερο ζήτημα είναι η εξασφάλιση της συμμετοχής των Ρομά σε όλες αυτές τις δράσεις και στα προγράμματα. Όλη αυτή η συζήτηση, η επένδυση κοινοτικών και εθνικών πόρων και ανθρώπινου κεφαλαίου, δεν είναι μόνο μια ρητορική, αλλά είναι μια ανάγκη της δημοκρατίας στο βαθμό που οι αδυναμίες υλοποίησης, πέραν των άλλων, ενισχύουν κλιμακούμενα φαινόμενα ρατσιστικού χαρακτήρα που στηρίζονται σε υπαρκτά και πραγματικά προβλήματα, για να δαιμονοποιήσουν εύκολους στόχους, όπως είναι γενικώς οι ευπαθείς ομάδες. Από αυτήν την άποψη έχουμε σοβαρή ευθύνη, η πολιτεία και οι εμπλεκόμενοι φορείς και αρχές.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΛΙΑΤΗ	ΛΙΑΤΗ	16.01.2013	BNIS0116.ML2

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ(Πρόεδρος της Επιτροπής):
Διατυπώνοντας τα συμπεράσματα της σημερινής ενημέρωσης θα ήθελα να πω ότι, πράγματι, το ζήτημα των Ρομά χρειάζεται μια ολιστική προσέγγιση. Αυτό είναι μια παραδοχή. Απαιτείται ένα κεντρικό, επιτελικό και συντονιστικό όργανο που θα εντάξει όχι μόνο το ζήτημα των Ρομά, ζητήματα κοινωνικής επανένταξης και ενσωμάτωσης και ζητήματα ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.Θα ήθελα ο Συνήγορος του Πολίτη να μας προτείνει πώς οραματίζεται αυτό το συντονιστικό όργανο, τη δομή του σε πολιτικό επίπεδο κ.λπ..

Δεύτερον, ο αποκλεισμός δεν αφορά δυστυχώς μόνο μια πλευρά, αλλά είναι αμφίπλευρος.

Η τρίτη παραδοχή είναι ότι έχουμε πρακτικά ζητήματα, όπως μας αναπτύχθηκαν, για παράδειγμα το θέμα της μόνιμης εγκατάστασης των Ρομά, δηλαδή το θέμα της μεταβλητότητας των κατοικιών τους είναι ένα μείζον ζήτημα. Επίσης, το ζήτημα της σύνταξης αξιόπιστων δημοτολογίων, στα οποία αυτοί να είναι καταγεγραμμένοι. Το ζήτημα της όχλησης, λόγω της συμβίωσης τους με το υπόλοιπο κοινωνικό σύνολο, όπως και τις οχλήσεις λόγω παραβατικών πράξεων, όπως εκπομπή ρύπων την καταπάτηση δημοσίων και ιδιωτικών χωρών, προκειμένου να εγκατασταθούν και μια σειρά άλλων ζητημάτων.

Παράλληλα, σ' αυτή την ολιστική προσέγγιση, ως παραδοχή σήμερα εδώ ειπώθηκε ότι απαιτείται και στο πλαίσιο της διοικητικής μεταρρύθμισης της χώρας που τώρα ξεκινήσει, να ενταχθούν εκείνες οι δράσεις που είναι στοιχεία sine qua non αυτής της οριστικής προσέγγισης, προκειμένου να έχουμε σε επίπεδο υλοποίησης τη μεγαλύτερη δυνατή αποτελεσματικότητα. Όμως, φαίνεται από τη συζήτηση-ενημέρωση ότι η αυτοδιοίκηση σε όλα της τα επίπεδα, πρώτου και δεύτερου βαθμού, επωμίζεται το σημαντικότερο ρόλο, αν αντιλήφτηκα ορθά, της υλοποίησης προγραμμάτων ενσωμάτωσης στο συζητούμενο ζήτημα.

Ταυτόχρονα, υπάρχει μια άλλη παραδοχή, ότι δυστυχώς η δυσκολία αυτού του εγχειρήματος είναι πάρα πολύ μεγάλη. Υπάρχουν καλές πρακτικές που αντλούμε κατά καιρούς, βεβαίως, υπάρχει αδυναμία εξοικονόμησης πόρων, αλλά θα πρέπει να βάζουμε προτεραιότητες και αυτή είναι μια πολύ σημαντική προτεραιότητα. Όμως, οι πολιτικές ενσωμάτωσης έχουν μια εγγενή αδυναμία, ότι δηλαδή δεν μπορούν να επιβληθούν.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΛΙΑΤΗ	ΛΙΑΤΗ	16.01.2013	BNIS0116.ML2

Βρίσκονται τα εργαλεία, προκειμένου να κοινοποιηθούν, αλλά ευτυχώς σε δημοκρατικές κοινωνίες δεν επιβάλλονται. Επομένως, εκεί υπάρχει η παραδοχή ότι πρέπει το εκπαιδευτικό σύστημα να παρέχεται με τέτοιον τρόπο, ώστε να διαμορφώσει τη νοοτροπία της αλλαγής από τις πλευρές που εμπλέκονται, ώστε να μπουν στη διαδικασία της ενσωμάτωσης, χωρίς αναγκαστική επιβολή.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΟΓΚΑΛΑ	ΡΟΓΚΑΛΑ	16.1.2013	BOIS0116.MR2

(Συνέχεια ομιλίας κυρίας Αικατερίνης Παπακώστα – Σιδηροπούλου,

Προέδρου της Επιτροπής)

Ούτε οι εμβολιασμοί με αναγκαστικό τρόπο μπορούν να επιτευχθούν και να φέρουν αποτελέσματα ούτε ο εξαναγκασμός για κοινωνική ενσωμάτωση μπορεί να επιβληθεί πάλι με μέτρα δημόσιας τάξης ή με αναγκαστικού χαρακτήρα διατάξεις. Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, τη δυσκολία του εγχειρήματος.

Γι' αυτό, λοιπόν, το λόγο εμείς αναμένουμε από το Συνήγορο του Πολίτη, με όλες του τις εκφάνσεις, όπως αποτυπώθηκαν και καταγράφηκαν σήμερα εδώ, δηλαδή, του Κύκλου Ποιότητας Ζωής, του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Κύκλου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, την Έκθεσή του, προκειμένου να ενημερώσουμε τον Πρόεδρο της Εθνικής μας Αντιπροσωπείας, αλλά και την Κυβέρνηση, προκειμένου όλοι να στέρξουμε σε αυτό, το οποίο αρχικά ειπώθηκε, στην υλοποίηση της ολιστικής προσέγγισης σε πρακτικό επίπεδο, ώστε να μην μένουν στη μέση οι δράσεις, να μην λήγουν άδοξα οι διαμεσολαβήσεις, διότι υπάρχει η κεντρική Κυβέρνηση, αλλά υπάρχει και η τοπική κοινωνία, η οποία πρέπει να αναλαμβάνει τις ευθύνες της στον τρόπο που υποδέχεται τη διαμεσολάβηση και στον τρόπο που αντιλαμβάνεται, δηλαδή, να τη βοηθήσουμε να αντιληφθεί με έναν διαφορετικό τρόπο, εννοώ να υπάρξουν ανταποδοτικά οφέλη, ώστε και η κοινωνία να υποδεχτεί και να αποδεχτεί τις πολιτικές αυτές και τις καλές πρακτικές, προκειμένου να επιλύσουμε κάποια στιγμή αυτό το πρόβλημα.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους προσκεκλημένους μας για την ενημέρωση. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ολοκληρώθηκε η συνεδρίαση της Επιτροπής μας.

Στο σημείο αυτό γίνεται η γ' ανάγνωση του καταλόγου των μελών της Επιτροπής. Παρόντες ήταν οι Βουλευτές κ.κ.:

Τέλος και περί ώρα 13.00' λύθηκε η συνεδρίαση.

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΟΓΚΑΛΑ	ΡΟΓΚΑΛΑ	16.1.2013	BOIS0116.MR2

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ - ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΑΡΙΝΑ ΧΡΥΣΟΒΕΛΩΝΗ

Π/φος	Δ/φος	Ημερομηνία	Όνομα αρχείου
ΡΟΓΚΑΛΑ	ΡΟΓΚΑΛΑ	16.1.2013	BOIS0116.MR2